

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT
KOPER

DIPLOMSKA NALOGA

UVEDBA EVRA IN ZAVAROVALNIŠTVO

SONJA ŠPANIČ

MENTOR
DRAGO DUBROVSKI

KOPER, 2006

POVZETEK

Slovenija bo s 1. januarjem leta 2007 prevzela evro. Od tega si obeta mnoge prednosti, ki jih države evro območja uporabljajo že zdaj. Evro odpravlja tečajna tveganja med državami, ki ga sprejmejo, in tako znižuje obrestne mere ter omogoča državam, da izrabijo prednosti stabilnih cen - slednje je poglavitni cilj ECB. Evro obenem utira pot likvidnemu in integriranemu trgu kapitala med državami, ki ga sprejmejo. Nadalje se s povečanjem evro območja stopnjujejo nekatere ekonomske prednosti monetarne unije, kot je odprava tečajnih negotovosti. Na potovanjih po evro območju ljudem ni več treba menjavati denarja in plačevati transakcijskih stroškov za to storitev. A država, ki želi izkoristiti vse te prednosti, mora biti na evro pripravljena. To pa velja tudi za slovenske zavarovalnice.

Ključne besede: Evropska monetarna unija, evropska valuta evro, evro območje, maastrichtski konvergenčni kriteriji, mehanizem deviznih tečajev, tečajna tveganja, zavarovalnice

ABSTRACT

Slovenia will start using Euro on the 1st of January 2007, hoping to be able to take the same advantages from this currency the Euro land countries are already enjoying. The unified currency system means abolition of currency exchange risks for countries using it, thus decreasing interest rates and enabling countries to take advantages of the stable prices, which is the major goal of ECB. The common currency paves the way for a liquid and integral capital market among countries adopting it. Still more – expanding Euro area means increasing some economic advantages of the monetary union such as the abolition of the exchange insecurities. When travelling through Euro area, exchanging currencies and paying commissions for this service will become superfluous. The countries, however, that would like to enjoy these advantages of Euro, have to be ready. This is also true for the Slovenian insurance companies.

Key words: European monetary union, European currency – the Euro, Euro area, Maastricht convergence criteria, exchange rate mechanism, exchange risks, insurance companies

UDK 368.03:336.74(043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
2	Evropska ekonomska in monetarna unija	3
2.1	Proces ustanovitve evropske ekonomske in monetarne unije	3
2.1.1	Prva faza EMU	5
2.1.2	Druga faza EMU.....	5
2.1.3	Tretja faza EMU	5
2.1.4	Širitev EMU z novimi članicami EU.....	6
2.2	Evro – enotna evropska valuta.....	6
2.2.1	Euro območje.....	6
2.2.2	Kriteriji za uvedbo evra	7
2.2.3	Faze uvedbe evra – Madridski scenarij	9
2.2.4	Nov evropski denar – evro.....	9
2.2.5	Razlogi za uvedbo evra.....	10
3	Slovenija v evropski ekonomski in monetarni uniji	13
3.1	Proces priključevanja Slovenije EMU.....	13
3.1.1	Predpristopna faza	13
3.1.2	Pristopna faza	14
3.1.3	Faza uvajanja evra	14
3.2	Kriteriji za vstop Slovenije v EMU	15
3.2.1	Nominalni kriteriji	15
3.2.2	Realni kriteriji.....	17
3.3	Načrt uvedbe evra v Sloveniji	18
4	Evro in njegov vpliv na podjetja	21
4.1	Vpliv evra na slovenska podjetja.....	21
4.2	Proces uvajanja evra v podjetju.....	22
4.3	Spremembe in prilagoditve na ključnih področjih poslovanja	24
4.3.1	Prodaja in trženje	24
4.3.2	Finance in odnosi s finančnimi institucijami.....	24
4.3.3	Računovodstvo	25
4.3.4	Informacijska tehnologija.....	25
4.3.5	Kadri	25
4.3.6	Pravne zadeve	25
5	Uvedba evra in zavarovalništvo	27
5.1	Organizacijski vidik za področje zavarovalnic.....	27
5.2	Vsebinski vidik oz. ocena tveganj v zavarovalništvu.....	28
5.2.1	Zavarovalna tveganja.....	28
5.2.2	Finančna tveganja.....	29

5.2.3	Tveganja, povezana z zagotovitvijo potrebnih pogojev za prevzem evra.....	29
5.2.4	Tveganja, povezana s poročanjem.....	29
5.2.5	Poslovna tveganja.....	30
5.3	Pravni okvir in pravne podlage.....	30
5.3.1	Zakon o prevzemu evra	30
5.3.2	Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih.....	31
5.3.3	Spremembe in dopolnitve nacionalne zakonodaje	32
5.3.4	Zakonodaja na področju zavarovalništva	32
5.4	Posledice sprememb za slovensko zavarovalništvo pri uvajanju evra	32
6	Analiza uvajanja evra v zavarovalnici.....	33
6.1	Projekt »EURO 2007« v zavarovalnici Adriatic Slovenica, d. d. Koper	33
6.2	Aktivnosti na ključnih področjih delovanja zavarovalnice	35
6.2.1	Sklepanje zavarovanj in nastop na trgu	35
6.2.2	Računovodstvo	38
6.2.3	Statistika	39
6.2.4	Aktuarstvo	40
6.2.5	Naložbe.....	42
6.2.6	Regresi	42
6.2.7	Kapitalska ustreznost.....	42
6.2.8	Informacijska tehnologija	42
6.3	Akcijski načrt priprav za uvedbo evra	42
7	Sklep.....	47
	Literatura	49
	Viri	49

SLIKE

Slika 2.1	Prikaz evro območja	7
Slika 2.2	Evro bankovci in kovanci	10
Slika 3.1	Proces priključevanja Slovenije EMU	13
Slika 3.2	Predviden potek uvedbe evra	20
Slika 5.1	Koordinacija priprav za uvedbo evra	27
Slika 6.1	Pobotnični del police za nezgodno zavarovanje oseb (iz sistema)	36
Slika 6.2	Polica za zavarovanje avtomobilske odgovornosti (ročna)	37
Slika 6.3	Pobotnični del police za premoženjska zavarovanja	37

TABELE

Tabela 3.1	Inflacija, merjena z indeksom HICP (medletne spremembe v odstotkih)	16
Tabela 3.2	Javno finančni položaj širše države (v odstotkih BDP)	16
Tabela 3.3	Nihanja deviznega tečaja (v odstotkih)	17
Tabela 3.4	Dolgoročne obrestne mere (v odstotkih, povprečje podatkov za obdobje)	17
Tabela 3.5	Bruto domači proizvod na prebivalca v Sloveniji	18

KRAJŠAVE

AMUE	Evropsko monetarno združenje (angl. Association for the Monetary Union of Europe)
AO	avtomobilska odgovornost
ATVP	Agencija za trg vrednostnih papirjev
AZN	Agencija za zavarovalni nadzor
BDP	bruto domači proizvod
BS	Banka Slovenije
DPZP	davek od prometa zavarovalnih poslov
ECB	Evropska centralna banka
ECU	evropska denarna enota (ang. European Currency Unit)
EGS	Evropska gospodarska skupnost
EMI	Evropski monetarni inštitut
EMS	Evropski monetarni sistem
EMU	Evropska ekonomska in monetarna unija
ERM	evropski mehanizem deviznih tečajev (ang. exchange rate mechanism)
ES	evropska skupnost
ESCB	Evropski sistem centralnih bank
EU	Evropska unija
EUR	evro – valuta EU
EURIBOR	evropska medbančna referenčna obrestna mera (angl. Euro Interbank Offered Rate)
GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
IT	informacijska tehnologija
KDD	Klirinško depotna družba
MF	Ministrstvo za finance
MG	Ministrstvo za gospodarstvo
NCB	Nacionalna centralna banka
OZP	obdelava zavarovalnih pogodb
OZS	Obrtna zbornica Slovenije
PE	poslovna enota
RS	Republika Slovenija
RZP	reševanje zavarovalnih primerov
SIR	Slovenski inštitut za revizijo
SIT	slovenski tolar - valuta RS
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SZZ	Slovensko zavarovalno združenje
ZBS	Združenje bank Slovenije
ZPS	Zveza potrošnikov Slovenije

1 UVOD

Evropska ekonomska in monetarna unija (v nadaljevanju EMU) predstavlja izjemen politični, institucionalni in ekonomski dosežek za Evropsko unijo (v nadaljevanju EU). Po uvedbi evra kot enotne evropske valute s 1. januarjem 1999 in uvedbo evro bankovcev in kovancev s 1. januarjem 2002, je EU dosegla cilj vzpostavitve tesnejšega ekonomskega sodelovanja med državami članicami, ki so uvedle enotno evropsko valuto evro. Od tedaj dalje je EMU realnost za 12 evropskih držav s približno 312 milijoni prebivalcev, ki ustvarijo 7.700 milijard EUR bruto nacionalnega produkta.

Slovenija je postala polnopravna članica EU 1. maja 2004. Po kopenhagenskih kriterijih je določeno, da si mora država članica EU prizadevati tudi za prehod v skupno denarno področje v ustreznem časovnem obdobju. EU je določila maastrichtska konvergenčna merila kot pogoj za vstop države v območje evra. Izpolnjevanje teh meril zagotavlja zadostno uskladitev za stabilen in trajnostni razvoj gospodarstev območja evra.

1. januarja 2007 bo v Sloveniji evro uveden kot zakonito plačilno sredstvo, ki bo zamenjal tolar po nepreklicno določenem tečaju. Tako bo Slovenija v območje evra prihodnje leto vstopila kot prva in za zdaj edina novinka ter postala njegova 13. članica.

Uvedba evra vpliva na vsako podjetje v evro območju in na vse njegove poslovne aktivnosti ter prinaša spremembe na strateškem, marketinškem in organizacijskem področju, saj morajo podjetja prilagoditi svoje poslovanje novi valuti.

Če bodo slovenska podjetja pravočasno začela s pripravami na uvedbo evra kot nacionalne valute, bodo lahko veliko učinkoviteje izkoristila vse prednosti in ugodnosti, ki jih članstvo v gospodarski in denarni uniji prinaša.

Tudi slovenskim zavarovalnicam evro ne predstavlja neznanke, nekaterim zaradi lastništva, drugim zaradi trženja zavarovanj na evro klavzuli. Pomembno je upoštevati psihološki dejavnik zavarovancev in naloga zavarovalnic je, da slednje pravilno seznanijo s tem, da s spremembo valute njihove dolgoročne zavarovalne pogodbe ne bodo izgubile vrednosti in da se zavarovalno kritje ne bo spremenilo.

Namen diplomske naloge je preučiti proces uvedbe evra skozi razvoj evropske monetarne unije, potek uvajanja evra v Sloveniji in njegov vpliv na poslovanje podjetij ter prilagajanje podjetij potrebnim spremembam. Cilj diplomske naloge pa je podrobneje proučiti uvedbo evra v zavarovalništvu in analizirati načrt uvedbe evra ter potrebne aktivnosti zavarovalnice na ključnih področjih njenega delovanja.

V diplomski nalogi so uporabljene naslednje znanstveno-raziskovalne metode:

- metoda analize in sinteze (proučitev strokovne literature in dostopnih virov),
- zgodovinska metoda (dosedanji razvoj in časovni potek),
- metoda študija primera (zavarovalnica Adriatic Slovenica, d. d. Koper),
- empirična metoda (lastne delovne izkušnje na obravnavanem področju).

Nekateri vidiki obravnavane teme so zgolj omenjeni, niso pa predmet podrobnih analiz. Upoštevan je sedanji, obstoječi položaj obravnavanega področja (časovna omejenost).

Diplomska naloga je sestavljena iz petih vsebinskih poglavij. Drugo poglavje prikazuje zgodovinski pregled nastanka EMU in valute evro ter razloge za njegovo uvedbo. Tretje poglavje opisuje proces priključevanja Slovenije EMU in izpolnjevanje zahtevanih kriterijev ter predstavlja Načrt uvedbe evra v RS. V četrtem poglavju so opisani vplivi evra na slovenska podjetja, priporočeni proces uvajanja evra v podjetju ter prilagoditve na ključnih področjih poslovanja. Peto poglavje proučuje uvedbo evra v

zavarovalništvu skozi organizacijski, vsebinski in pravni vidik ter navaja posledice sprememb pri uvajanju evra v zavarovalništvu. V šestem poglavju so podrobneje analizirane in predstavljene posamezne aktivnosti zavarovalnice Adriatic Slovenia, d. d., Koper v procesu uvajanja evra. V sklepnem delu so povzete in predstavljene pomembnejše ugotovitve in ključna spoznanja obravnavane teme.

2 EVROPSKA EKONOMSKA IN MONETARNA UNIJA

2.1 Proces ustanovitve evropske ekonomske in monetarne unije

Ideja o postopnem večjem povezovanju držav članic je bila prisotna že ob samih začetkih evropskega povezovanja v petdesetih letih prejšnjega stoletja – leta 1951 je bila s Pariško pogodbo ustanovljena Evropska skupnost za premog in jeklo, leta 1957 pa je s podpisom Rimske pogodbe nastala Evropska gospodarska skupnost (EGS). Obdobje po drugi svetovni vojni je bilo zaznamovano z mednarodno monetarno stabilnostjo in prevlado ameriškega dolarja. Tečajji valut so bili vezani na ameriški dolar. Stabilnost v razmerju do ameriškega dolarja je pomenila tudi medsebojno stabilnost valut tedanjih držav članic EGS.

Konec šestdesetih let so se razmere v svetovnem gospodarstvu spremenile. Medsebojna stabilnost valut tedanjih držav članic je bila ogrožena. V povezavi s tem so se začele porajati ideje o večji koordinaciji ekonomskih politik držav članic in o tesnejšem sodelovanju na področju monetarnih zadev. Na zasedanju v Haagu decembra 1969 so se voditelji držav in vlad odločili, da postane oblikovanje evropske ekonomske in monetarne unije (EMU) uradni cilj evropske integracije.

Wernerjevo poročilo iz oktobra 1970 je vsebovalo tristopenjski načrt oblikovanja ekonomske in monetarne unije v naslednjih desetih letih. Osnovne ekonomske in monetarne odločitve naj bi se sprejemale na ravni Skupnosti. Predlagane stopnje so bile (Kronološki pregled razvoja EMU):

- zmanjšanje meja nihanja tečajev valut držav članic, širše smernice ekonomske politike na ravni Skupnosti, koordinacija proračunskih politik, priprava sprememb,
- integracija finančnih trgov za oblikovanje prostega pretoka kapitala, progresivna odprava nihanj deviznih tečajev, tesnejša koordinacija kratkoročnih gospodarskih politik ter proračunskih in fiskalnih ukrepov,
- nepreklicno fiksiranje tečajev valut, konvergenca ekonomskih politik in ustanovitev sistema centralnih bank na ravni Skupnosti.

Na podlagi Wernerjevega poročila o oblikovanju EMU je Svet ministrov sprejel resolucijo o doseganju EMU v stopnjah. Zaradi spremenjenih ekonomskih okoliščin pa ta načrt ni bil uresničen. Avgusta 1971 je bila odpravljena zamenljivost ameriškega dolarja za zlato, ki je predstavljala osnovo takratne monetarne stabilnosti. Prišlo je do razširitve razpona nihanja deviznih tečajev do ameriškega dolarja. S tem se je končalo obdobje fiksnih deviznih tečajev in sprožil se je val nestabilnosti tečajev valut. Projekt EMU je bil začasno opuščen.

Da bi omejili medsebojno nihanje tečajev valut tedanjih držav članic Evropske skupnosti (»šesterica«), je bil aprila 1972 oblikovan poseben sistem, ki se je imenoval »kača v tunelu« (Ješovnik 2000, 49). V tem sistemu je bilo omejeno medsebojno nihanje tečajev valut držav članic znotraj določenih mej nihanja (kača), hkrati pa tudi nihanje tečajev valut držav članic do ameriškega dolarja (tunel). Zaradi naftne krize v začetku sedemdesetih let, ko so tečajji valut držav članic močno nihali, je ta sistem doživel pritiske. Že marca 1973 je »kača zapustila tunel«. Zaradi naftnih kriz, šibkosti ameriškega dolarja in razlik v ekonomskih politikah je večina valut držav članic zapustila kačo.

Naslednji korak, ki naj bi prenesel omejitev nihanja tečajev valut držav članic, je bilo oblikovanje Evropskega monetarnega sistema (EMS) decembra 1978 na zasedanju

Evropskega sveta v Bruslju. EMS je stopil v veljavo 13. marca 1979. Namen njegove ustanovitve je bil doseči t.i. »cono monetarne stabilnosti« – zagotoviti večjo konvergenco na področju makroekonomske politike med državami članicami EGS, nadzorovati stopnjo inflacije na enotnem trgu EGS in zagotoviti stabilnost deviznih tečajev med evropskimi valutami. Stabilno razmerje med različnimi valutami naj bi bil tudi pogoj za nemoten prehod na monetarno unijo. EMS je bil sestavljen iz treh stebrov (Kronološki pregled razvoja EMU):

- skupna evropska denarna enota ECU (angl. European Currency Unit), ki je bil košarica valut nekaterih držav EGS; uporabljal se je kot kazalec razlik med valutami držav članic EGS, kot indikator za intervencijske ukrepe in kot sredstvo za obračun terjatev in obveznosti med nacionalnimi centralnimi bankami,
- evropski mehanizem deviznih tečajev – ERM (angl. Exchange Rate Mechanism), ki je uporabljal ECU kot osnovno vrednostno enoto pri določanju tečajnih razmerij v državah EGS,
- kreditni mehanizmi – skupni evropski denarni sklad za pomoč nacionalnim monetarnim oblastem v primeru valutnih in plačilno-bilančnih kriz.

ECU je bil abstraktna valuta (Ješovnik 2000, 50), oblikovana kot košarica valut izbranih monetarnih članic. To pomeni, da v ECU niso sodelovale vse države članice EGS. Delež posamezne valute v košarici je bil odvisen od velikosti družbenega produkta in vrednosti zunanje trgovine posamezne države članice. Teža nacionalnih valut se je od uvedbe ECU-ja precej spreminjala. Pri teži so pridobile države z nižjo inflacijsko stopnjo. Največji delež sta prispevali nemška marka in francoski frank. Strukturna vrednost se je izračunavala vsakih pet let.

ERM je za vse članice določal sistem fiksnih medsebojnih menjalnih tečajev in sistem prilagodljivih tečajev nasproti valutam držav nečlanic. V okviru ERM je bilo omejeno nihanje med tečaji sodelujočih valut držav članic, in sicer je lahko medsebojno nihanje tečajev valut odstopalo največ za 2,25 odstotka (navzgor ali navzdol) od bilateralnega tečaja, z izjemo Italije (6 %). V ERM so bile vključene valute vseh tedanjih držav članic z izjemo Velike Britanije. V kolikor je menjalni tečaj posamezne države članice presegel določeno mejo, so morale nacionalne denarne oblasti posredovati in zadržati tečaj v predpisanih mejah. Leta 1993 je bil razpon nihanja razširjen na 15 odstotkov (v obe smeri). Z uvedbo evra 1. januarja 1999 je bil ERM nekoliko spremenjen in danes govorimo o ERM II.

Februarja 1986 je bil podpisan Enotni evropski akt. Njegov namen je bil vzpostaviti območje brez notranjih meja, kjer je omogočen prost pretok blaga, ljudi, storitev in kapitala (oblikovanje notranjega trga). V praksi je to pomenilo odstranitev ovir pri trgovanju med državami članicami. Enotni evropski akt sicer ni vseboval določil o uresnitvi EMU, je pa v svoji preambuli ponovno opozoril, da so voditelji držav in vlad leta 1972 odobrili cilj postopnega oblikovanja EMU. Notranji trg namreč ne more polno delovati, dokler obstajajo relativno visoki stroški menjav valut in negotovosti, ki so povezane z nihanjem deviznih tečajev.

Načrt za oblikovanje EMU je bil predstavljen aprila 1989 v poročilu Delorsovega odbora. Predlagano je bilo, da se EMU uresniči v treh fazah. Poročilo je vsebovalo tudi predlog za vzpostavitev monetarne institucije (evropskega sistema centralnih bank), ki bi bila odgovorna za oblikovanje in izvajanje monetarne politike ter politike deviznega

tečaja. Omenjeno poročilo je bilo sprejeto na zasedanju Evropskega sveta v Madridu junija 1989, kjer je bilo odločeno, da se prva faza EMU prične 1. julija 1990.

Poleg Delorsovega poročila je bil pri dokončnem oblikovanju EMU pomemben tudi podpis pogodbe v Maastrichtu leta 1992. Pogodba o Evropski uniji (Maastrichtska pogodba), ki je stopila v veljavo 1. novembra 1993, vsebuje določbe o uresničevanju EMU – tristopenjski proces prilagajanja in oblikovanja EMU v skladu z določenim časovnim načrtom, in določa konvergenčne kriterije, ki jih mora država članica izpolniti, da lahko sodeluje v EMU.

2.1.1 Prva faza EMU

V prvi fazi ustanovitve EMU, ki se je začela 1. julija 1990 in je trajala do 31. decembra 1993, so bile odpravljene omejitve pri pretoku kapitala – države članice so morale zagotoviti popolno liberalizacijo kapitalskih tokov. Poudarek je bil tudi na povečani koordinaciji posameznih ekonomskih politik in tesnejšem sodelovanju med centralnimi bankami. Prav tako so morale države članice sprejeti ustrezne ukrepe, ki zahtevajo ravnanje v skladu s prepovedjo financiranja javnega sektorja s strani centralne banke ter prepovedjo privilegirane dostopa javnega sektorja do finančnih institucij. Ustanovljen je bil Odbor za denarno politiko, v katerega so države članice Evropske komisije imenovalе vsaka po dva člana. Odbor za denarno politiko je imel zgolj svetovalno vlogo. Leta 1993 so na podlagi leta 1989 definiranih razmerij zamrznili še košarico ECU-ja.

2.1.2 Druga faza EMU

Druga faza se je začela 1. januarja 1994 in končala 31. decembra 1998. Ustanovljen je bil Evropski monetarni inštitut (EMI), neposredni predhodnik Evropske centralne banke (ECB), katerega naloga je bila, da okrepi sodelovanje med nacionalnimi centralnimi bankami in koordinacijo monetarnih politik držav članic ter izpelje potrebne priprave za uvedbo nove skupne valute. Na zasedanju Evropskega sveta v Madridu decembra 1995 je bilo potrjeno, da se bo ime nove skupne valute glasilo »euro« in bo enako v vseh uradnih jezikih EU ter bo nadomestilo generični izraz ECU. V juniju 1997 je bil v Amsterdamu sprejet Pakt stabilnosti in rasti, katerega namen je zagotoviti disciplino držav članic pri upravljanju javnih financ – izravnani proračun ali proračunski presežek. Vzpostavljen je bil nov mehanizem deviznih tečajev (ERM II), katerega namen je bil zagotoviti stabilnost med evrom in valutami držav članic, ki nimajo evra. Države članice so si morale v tej fazi prizadevati za izpolnitev konvergenčnih kriterijev – enajst držav članic je izpolnilo zahtevane pogoje za uvedbo evra: Belgija, Francija, Nemčija, Italija, Irska, Luksemburg, Nizozemska, Avstrija, Portugalska, Finska in Španija. Treba je bilo zagotoviti neodvisnost centralnih bank – julija leta 1998 sta bila na osnovi delovanja Evropskega monetarnega inštituta (EMI) ustanovljena Evropska centralna banka (ECB) in Evropski sistem centralnih bank (ESCB). Valutna sestava ECU košarice je bila zamrznjena. 31. decembra 1998 so bili nepreklicno določeni tečaji pri zamenjavi nacionalnih valut držav članic EU v evro. Evro je nadomestil ECU v razmerju 1:1.

2.1.3 Tretja faza EMU

Tretja faza se je začela 1. januarja 1999 z uvedbo nove skupne valute evro ter s prenosom pristojnosti glede vodenja monetarne politike na Evro sistem (ECB in

nacionalne centralne banke držav območja evra). Delovati je začela nova centralna banka, tj. Evropska centralna banka (ECB), ki je bila sicer ustanovljena 1. junija 1998 ter je prevzela naloge EMI. Po preverjanju izpolnjevanja zahtevanih konvergenčnih kriterijev za uvedbo evra je bila sprejeta odločitev, katere države članice bodo sodelovale v tretji fazi EMU. Tečajji njihovih valut so bili nepreklicno določeni (valute teh držav so postale t. i. pod-enote evra). Euro je bil 1. januarja 1999 sprva uveden le kot knjižni denar, 1. januarja 2002 pa so bili uvedeni evro bankovci in kovanci. Prvotnim enajstim državam se je priključila še Grčija in z uvedbo evra 1. januarja 2001 postala del evro območja. Države članice EU so morale prav tako začeti spoštovati pravila koordinacije ekonomskih politik.

2.1.4 Širitev EMU z novimi članicami EU

V zadnji širitvi Evropske unije, 1. maja 2004, se je EU pridružilo še deset novih srednjeevropskih držav, tj. Ciper, Češka, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Slovaška in Slovenija (EU-10). Nove države članice EU-10 s pristopom v EU niso že avtomatično postale polnopravne članice EMU in niso prevzele enotne evropske valute evro, vendar se od njih pričakuje, da bodo evro prevzele po izpolnitvi maastrichtskih kriterijev. Švedska in nove države članice imajo status držav članic z derogacijo – sodelujejo v EMU od dneva vstopa kot države z odstopanjem (derogacijo), kar pomeni, da imajo še vedno svojo nacionalno valuto, hkrati pa se intenzivno pripravljajo na uvedbo evra. Torej nove države članice nimajo enakega statusa kot Velika Britanija in Danska, ki imata t. i. »opt-out« možnost, kar pomeni, da jima ni treba uvesti evra, četudi izpolnjujeta maastrichtske kriterije (Banka Slovenije 2006).

Vnaprej pripravljen urnik vključitve v EMU in uvedbe evra v novih državah članicah EU ne obstaja. Da bi nove države članice lahko uvedle evro, morajo doseči visoko stopnjo ekonomske konvergence (tj. čim hitrejšo zmanjševanje ekonomskih razlik med starimi in novimi državami članicami EU), ki se ocenjuje na podlagi izpolnjevanja maastrichtskih konvergenčnih kriterijev.

Nove članice EU-10 si bodo prizadevale čim prej vključiti se v mehanizem deviznega tečaja ERM II. Sodelovanje v ERM II je za države članice izven evro območja prostovoljno in za vstop ni treba izpolnjevati nekih vnaprej določenih pogojev. Treba je le doseči soglasje o centralnem tečaju in dovoljenih odstopanjih od njega. Hkrati pa je vsaj dveletno sodelovanje v ERM II eden od pogojev za vstop v EMU in prevzem evra. V mehanizem deviznih tečajev ERM II so bili junija 2004 vključeni slovenski tolar, estonska krona in litovski litas, nato aprila 2005 ciprski funt, latvijski lats ter malteška lira in novembra 2005 tudi slovaška krona.

Bolgarija in Romunija imata status držav pristopnic – v EU naj bi vstopili leta 2007.

2.2 Evro – enotna evropska valuta

2.2.1 Evro območje

S terminom evro območje označujemo države članice EMU, ki so prevzele in uporabljajo enotno evropsko valuto evro. Evro območje trenutno tvori dvanajst evropskih držav: Avstrija, Belgija, Finska, Francija, Grčija, Irska, Italija, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Portugalska in Španija (Kje se uporablja evro?).

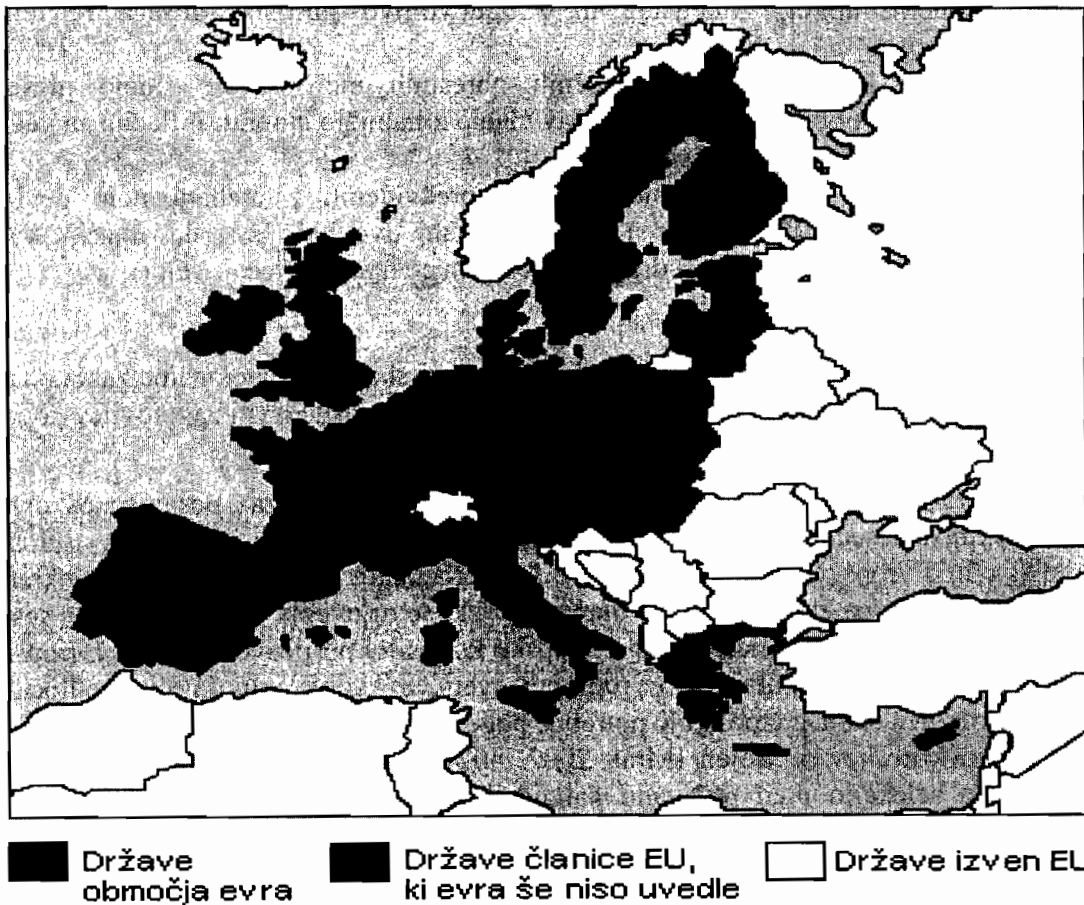
Evra pa še niso uvedle naslednje države članice EU: Danska, Velika Britanija, Švedska, Ciper, Češka, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Slovaška in Slovenija.

Evro se še uporablja v francoskih čezmorskih departmajih (Guadeloupe, Martinique, Francoska Gvajana in Reunion) ter na Azorih, Madeiri in Kanarskih otokih (ozemeljska suverenost držav članic EU).

Evro je bil uveden tudi v Saint-Pierre-et-Miquelon in Mayotte (odločba Sveta EU). Evro kot svojo uradno valuto uporabljajo tudi v San Marinu, Vatikanu in Monaku (monetarni sporazumi).

Evro se uporablja še v Andori (prej francoski frank in španska pezeta), v Črni gori in na Kosovu (evro kot naslednik nemške marke – brez uradnih sporazumov z EU).

Slika 2.1 Prikaz evro območja

Vir: Kje se uporablja evro?

2.2.2 Kriteriji za uvedbo evra

Da lahko država članica EU uvede evro, mora izpolniti določene kriterije – to so t. i. konvergenčni (maastrichtski) kriteriji, ki so opredeljeni v 121. členu Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti iz leta 1992 (Maastrichtska pogodba). Konvergenčne kriterije ločimo na ekonomske (monetarne kriterije: inflacija, obrestne mere, devizni tečaj in fiskalne kriterije: javnofinančni deficit, javni dolg) in pravne kriterije (Roter 2004, 30).

Ekonomski konvergenčni kriteriji:

- doseganje visoke stopnje stabilnosti cen, kar pomeni, da stopnja inflacije ne sme za več kot 1,5 % presegati povprečja stopnje inflacije treh držav članic, ki so dosegle najboljše rezultate glede stabilnosti cen (nizka stopnja inflacije),
- vzdržnost položaja javnih financ se nanaša na javno-finančni primanjkljaj (ki ne sme presegati 3 % BDP, razen če je to razmerje znatno in neprestano upadalo ter doseglo raven blizu referenčne vrednosti ali če je prekoračitev referenčne vrednosti samo izjemna in začasna ter razmerje ostaja blizu referenčne vrednosti) in na javni dolg (ki ne sme presegati 60 % BDP, razen če se to razmerje dovolj zmanjšuje in z zadovoljivo hitrostjo dosega referenčno vrednost),
- trajnost konvergence dolgoročnih obrestnih mer, ki ne smejo presegati povprečja obrestnih mer treh držav članic z najnižjo stopnjo inflacije za več kot 2 % (nizka stopnja obrestnih mer),
- upoštevanje normalnih mej nihanja, predvidenih z mehanizmom deviznih tečajev ERM II, in sicer +/-15 % najmanj dve leti, brez devalvacije valute nasproti valuti katerekoli druge države članice (stabilni tečaji valut).

Pravni konvergenčni kriteriji:

- skladnost pravnih redov držav članic pomeni skladnost nacionalne zakonodaje z določbami Pogodbe o ustanovitvi evropske skupnosti, zlasti zagotovitev popolne neodvisnosti nacionalne centralne banke.

Konvergenčni kriteriji in njihovo izpolnjevanje se za posamezno državo izračunavajo mesečno. Izpolnjevanje konvergenčnih kriterijev ocenjujeta Evropska komisija in Evropska centralna banka v konvergenčnih poročilih najmanj enkrat na vsaki dve leti ali na zahtevo države članice EU, ki še ni uvedla evra. Svet EU v sestavi finančnih ministrov nato na predlog Evropske komisije, po posvetovanju z Evropskim parlamentom in po razpravi v Evropskem svetu, s kvalificirano večino odloči, ali določena država članica izpolnjuje potrebne pogoje za uvedbo evra.

Namen kriterijev je trojen (Mrak 2002, 407): določajo merila za vstop v EMU, omogočajo selekcijo med državami kandidatkami za vstop v EMU in zagotavljajo stabilnost skupne evropske valute.

Osnova je bila zamisel, da je oblikovanje monetarne unije mogoče doseči le med državami, ki dosegajo zadostno stopnjo nominalne konvergence, tj. usklajenosti, podobnosti oziroma približevanja osnovnih makroekonomskih politik in njihovih rezultatov. S selekcijo na podlagi dosežene stopnje nominalne konvergence je zagotovljena uspešnost skupne monetarne politike in trdnost ter stabilnost skupne valute.

Poleg nominalne konvergence, ki jo določajo maastrichtski konvergenčni kriteriji, je pomembna tudi realna konvergenca med državami. S konvergenco med državami mislimo na približevanje v stopnji razvitosti med državo, ki želi uvesti evro, in državami, ki so evro že uvedle. Najpogostejši kazalnik, ki se uporablja pri izkazovanju realne konvergence, je raven bruto domačega proizvoda (BDP) na prebivalca, merjena po kupni moči glede na povprečje v državah članicah EU (Roter 2004, 31).

2.2.3 Faze uvedbe evra – Madridski scenarij

V skladu s scenarijem uvedbe nove evropske valute evra, ki je bil potrjen na zasedanju Evropskega sveta v Madridu decembra 1995, je potekala njegova uvedba v naslednjih treh fazah (Banka Slovenije 2006c):

- Evro je bil 1. januarja 1999 sprva uveden le kot knjižni denar. Obdobje od 1. januarja 1999 do 31. decembra 2001 je predstavljalo prehodno obdobje, v katerem je potekal postopen prehod na evro za celotno gospodarstvo v državah območja evra. Glede uporabe evra v tem obdobju je veljalo načelo »brez prepovedi, brez prisile«, kar pomeni, da so se ekonomski subjekti svobodno odločali o uporabi evra (imeli so možnost, ne pa tudi obveznost uporabe evra). Bankovci in kovanci nacionalnih valut držav evro območja so v prehodnem obdobju še ohranili status zakonitega plačilnega sredstva. Na finančnih trgih se je že pričel uporabljati evro, pa tudi nov javni dolg v državah območja evra se je glasil na evro.
- 1. januarja 2002 so bili, po triletnem prehodnem obdobju, uvedeni evro bankovci in kovanci, ki so postopoma zamenjali bankovce in kovance držav članic, ki so uvedle evro. Bankovci in kovanci nacionalnih valut so še nekaj časa ohranili status zakonitega plačilnega sredstva in je bilo mogoče z njimi plačevati še do 28. februarja 2002. To je bilo t. i. obdobje »dvojnega obtoka«, ko je bilo mogoče plačevati z bankovci in kovanci nacionalnih valut držav območja evra, kot tudi z novimi evro bankovci in kovanci.
- Od 1. marca 2002 pa je evro edino zakonito plačilno sredstvo v državah evro območja, v obtoku so le še evro bankovci in kovanci. Zamenjava nacionalne valute v evro je bila v bankah nekaterih držav možna še do 31. decembra 2002, od takrat jih je mogoče zamenjati le pri nacionalnih centralnih bankah v državah evro območja, kjer so bili izdani.

2.2.4 Nov evropski denar – evro

Evro bankovci so izdani v sedmih vrednostih: 5, 10, 20, 50, 100, 200 in 500 evrov. Vsi bankovci se uporabljajo v vseh državah članicah, ki so uvedle evro. Na bankovcih so na prvi strani podobe oken in vrat, ki simbolizirajo evropski duh odprtosti in sodelovanja. Dvanajst zvezd EU predstavlja dinamiko in harmonijo sodobne Evrope. Mostovi na hrbtni strani simbolizirajo komunikacijo med evropskimi narodi ter med Evropo in ostalim svetom.

Evro kovanci so bili izdani v osmih vrednostih: 1, 2, 5, 10, 20 in 50 stotinov (centov) ter kovanca za 1 in 2 evra. En evro ima 100 stotinov.

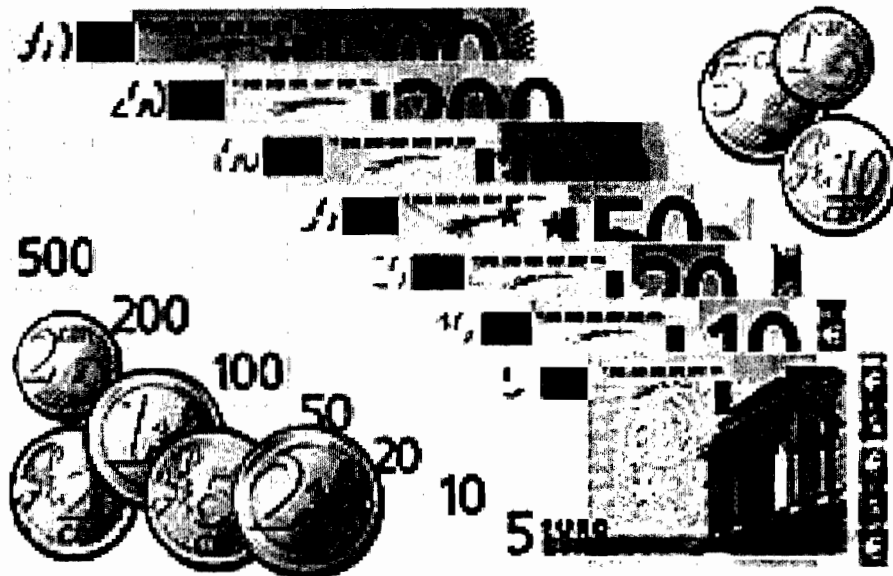
V nasprotju z evro bankovci imajo kovanci enotno le prednjo stran, na hrbtni strani pa se pojavljajo nacionalni motivi posamezne države. Ne glede na to pa se kovanci iz različnih držav uporabljajo kot plačilno sredstvo v vseh državah območja evra.

Tudi Slovenija je izbrala svoje motive na hrbtni strani kovancev, tako da bodo na nacionalni strani slovenskih evro kovancev podobe dr. Franceta Prešerna, Primoža Trubarja, Triglava, lipicancev, neizvedenega Plečnikovega načrta parlamenta, sejalca, knežjega kamna in štorclje.

Uvedba evro bankovcev in kovancev je v vseh državah potekala uspešno. Natiskanih je bilo 14,5 milijard evro bankovcev in nakovanih 50 milijard evro kovancev. Skupna vrednost novih bankovcev in kovancev znaša 664 milijard EUR. Po

podatkih nacionalnih centralnih bank vračanje nacionalnih bankovcev poteka v skladu s pričakovanji (Bankovci in kovanci).

Slika 2.2 Evro bankovci in kovanci

Vir: <http://www.euro.si/>

2.2.5 Razlogi za uvedbo evra

Odločitev za uvedbo enotne evropske valute so povzročili notranji (integracijski) in zunanji (globalizacijski) dejavniki.

Oblikovanje notranjega trga zagotavlja državam članicam EU najboljše učinke le ob pogoju uvedbe enotnega evropskega denarja. Podjetja držav članic EU opravijo več kot 70 % trgovine znotraj EU, zato je notranji trg in uporaba enotne valute pogoj za doseganje hitre in stalne gospodarske rasti. Poleg menjave blaga pa evro ugodno vpliva tudi na menjavo storitev in na kapitalske tokove.

Procesi ekonomske globalizacije so okrepili potrebo po uvedbi enotne valute držav članic EU. V začetni fazi skupni evropski trg podjetjem ni nudil dovolj možnosti za stalno rast. Uveljavljanje podjetja v globalni ekonomiji spremljajo plačilna in tečajna tveganja, ki so med najtežje obvladljivimi oziroma je njihovo obvladovanje povezano s precejšnjimi stroški. Nujna globalizacija evropskih podjetij naj bi bila lažja, varnejša in cenejša, če podjetja pri poslovanju uporabljajo enotno evropsko valuto. Nobena posamična nacionalna valuta ne more zagotoviti enake kakovosti zmanjševanja tveganj pri poslovanju globalizaciji, kot je to zagotovljeno z uporabo evra.

Razloge za uvedbo evra razdelimo med gospodarske in politične (Ferlinc in Ješovnik 2002, 13).

Med gospodarske razloge za uvedbo evra sodijo:

- odprava nihanj deviznih tečajev in s tem stabilen notranji trg (z enotno valuto se nihanja nacionalnih valut odpravijo),
- evropska podjetja za svoje naložbe pričakujejo oziroma zahtevajo večjo finančno stabilnost in nižje stroške pri financiranju mednarodnih finančnih naložb (obe zahtevi sta z uvedbo evra doseženi),

- odpravljanje valutnih tveganj in transakcijskih stroškov pospešuje ponudbo cenejšega kapitala na skupnem evropskem trgu, hkrati pa zagotavlja uspešno povezovanje nacionalnih finančnih trgov,
- konvergenčni kriteriji, določeni kot osnova za uresničitev EMU, so osnova za zdravo ekonomsko rast držav in ekonomski pogoj za uspešno uvedbo skupnega denarja.

Politični razlogi za uvedbo evra pa so naslednji:

- oblikovanje EMU kaže integracijsko pripravljenost držav članic EU, zato njeno delovanje pozitivno vpliva na poglobljanje in širitev evropskega procesa združevanja,
- povečevanje politične moči EU po uvedbi evra,
- uvedba evra daje možnost, da se premagajo nasprotovanja glede potrebnih strukturnih reform v EU (tako v javnem kot tudi v zasebnem sektorju),
- interes držav članic EMU je tudi, da bi evro vplival na večji mednarodni ugled držav članic,
- interes EMU je, da bi bil evro denarna protiutež ameriškemu dolarju. Obstaja želja, da bi evro nadomestil ameriški dolar kot svetovno valuto, skupni izvoz držav EMU pa naj bi presegel delež ameriškega izvoza v svetovni trgovini. Če bi poleg tega še sosednje države (Norveška, Švica in srednjeevropske ter vzhodnoevropske države) vezale vrednost svojih nacionalnih valut na evro, bi se območje monetarne stabilnosti znatno povečalo.

3 SLOVENIJA V EVROPSKI EKONOMSKI IN MONETARNI UNIJI

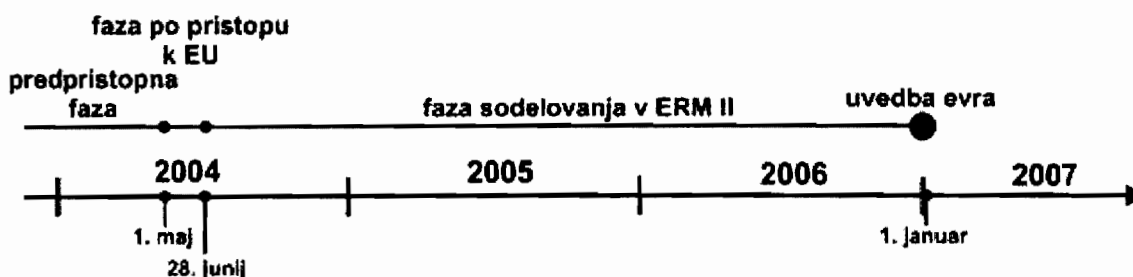
3.1 Proces priključevanja Slovenije EMU

Slovenija je 1. maja 2004 postala polnopravna članica EU. Po kopenhagenskih kriterijih je določeno, da si mora država članica EU prizadevati tudi za prehod v skupno denarno področje v ustreznem časovnem obdobju. Tako je članstvo v EMU obveznost, ki izhaja iz članstva v EU. Članstvo v EMU zahteva, da so države kandidatke sposobne prevzeti obveznosti članstva vključno s sprejemanjem ciljev politične, ekonomske in monetarne unije. Odstopanje od teh obveznosti ni možno. Vse nove države članice bodo morale svojo tečajno politiko obravnavati kot stvar skupnega interesa in si kot glavni cilj monetarne politike zastaviti stabilnost cen. Poleg tega bodo gospodarske politike izpostavljene številnim večstranskim nadzornim postopkom v okviru političnih usmeritev EU.

Mnenje ekonomistov je, da je za majhna, odprta gospodarstva, kakršno je tudi slovensko, izguba avtonomnosti monetarne politike v primeru monetarne integracije manj pomembna, kot so prednosti, ki jih prinaša fiksni tečaj in skupna valuta (Ribnikar 1998, 19).

Proces priključevanja Slovenije EMU je dolgotrajen proces, ki poteka v naslednjih fazah: predpristopna faza, pristopna faza in faza uvajanja evra (Ferlinc in Ješovnik 2002, 12).

Slika 3.1 Proces priključevanja Slovenije EMU

Vir: Banka Slovenije 2006b

3.1.1 Predpristopna faza

Predpristopna faza je obdobje pred vstopom v EU (tj. do 1. maja 2004). V tem obdobju je morala Slovenija izpolniti merila za članstvo v EU – kopenhagenske ekonomske kriterije za ocenjevanje pripravljenosti pridruženih članic srednje in vzhodne Evrope za polnopravno članstvo v EU. Ti od držav kandidatk zahtevajo:

- doseganje stabilnosti institucij, ki zagotavljajo demokracijo, pravno državo, človekove pravice ter spoštovanje in varstvo manjšin (politični kriteriji),
- delujoče tržno gospodarstvo, sposobno spoprijemanja s konkurenčnimi pritiski in tržnimi silami znotraj EU (gospodarski kriteriji),
- sposobnost prevzemanja obveznosti članstva, vključno s privrženostjo ciljem politične, ekonomske in monetarne unije (sposobnost prevzema EMU *acquis*, tj. pravnega reda Evropske skupnosti).

Slovenija je morala prevzeti evropske predpise, ki se nanašajo na ekonomsko in monetarno unijo (liberalizacija kapitalskih tokov, neodvisnost centralne banke, prepoved financiranja javnega sektorja s strani centralne banke, prepovedan privilegiran

dostop javnega sektorja do finančnih institucij) ter začeti posvetovanja o sodelovanju v ERM II in o centralnem tečaju nacionalne valute. V predpristopni fazi je imela Slovenija proste roke pri izbiri tečajnega režima in samostojno denarno politiko.

3.1.2 Pristopna faza

Pristopna faza se začne z vstopom Slovenije v EU in se konča z njenim vstopom v EMU. To je obdobje po vstopu Slovenije v EU (od 1. maja 2004 do 28. junija 2004) in njeno sodelovanje v ERM II (od 28. junija 2004 do 11. julija 2006).

V tej fazi Slovenija sodeluje v EMU, vendar ima status države z odstopanjem glede uvedbe evra. Upoštevati mora pravila o koordinaciji ekonomskih politik v EMU, prizadevati si mora za izpolnitev vseh konvergenčnih meril za uvedbo evra. Politiko deviznega tečaja je treba obravnavati kot zadevo skupnega interesa. Do uvedbe evra je monetarna politika v pristojnosti Banke Slovenije, ki je postala del evropskega sistema centralnih bank, guverner Banke Slovenije pa je postal član Razširjenega sveta Evropske centralne banke.

V okviru mehanizma deviznih tečajev ERM II se določi centralni tečaj do evra za valuto vsake države članice EU izven območja evra, ki sodeluje v ERM II. 28. junija 2004 je Slovenija vstopila v ERM II in centralni tečaj določila pri 239,640 tolarja za evro. Dveletno sodelovanje v ERM II, v dovoljenih mejah nihanja deviznega tečaja okoli centralnega tečaja do evra (pasovi nihanja v ERM II so določeni v razponu +/- 15 %) in brez prilagoditve centralnega tečaja navzdol oziroma devalvacije, je eden izmed pogojev za uvedbo evra. Z zmanjševanjem avtonomnosti denarne politike predstavlja sodelovanje v ERM II tudi preizkus sposobnosti prilagodljivega delovanja fiskalne politike oziroma okvir, v katerem morata fiskalna in dohodkovna politika zagotavljati makroekonomsko in cenovno stabilnost. Podpirati ju morajo tudi dolgoročne strukturne politike. Določeno je najkrajše obdobje sodelovanja v ERM II, in sicer je treba za prevzem evra izpolnjevati kriterij tečajne stabilnosti vsaj dve leti.

Evropska komisija in Evropska centralna banka sta po predčasni preučitvi konvergenčnega programa Slovenije na prošnjo države pozitivno ocenili njeno pripravljenost na uvedbo evra. Finančni ministri EU so podali pozitivno mnenje o vstopu Slovenije v območje evra in Evropski parlament je podprl širitev območja evra na Slovenijo.

3.1.3 Faza uvajanja evra

11. julija 2006 je Svet EU sprejel končno odločitev o vstopu Slovenije v območje evra. Določen je bil končni tečaj zamenjave, ki nepreklicno določa menjalno razmerje med tolarjem in evrom. Po pričakovanjih je tečaj zamenjave ostal enak centralnemu tečaju, določenemu pri 239,640 tolarja za evro.

Faza uvajanja evra je obdobje predvidoma pol leta po odločitvi Sveta EU, da Slovenija izpolnjuje zahtevana konvergenčna merila za uvedbo evra. To fazo predstavlja dejanska uvedba evra po izpolnitvi zahtevanih konvergenčnih kriterijev. Država mora namreč izpeljati praktične priprave na uvedbo nove valute.

1. januarja 2007 bo v Sloveniji evro uveden kot zakonito plačilno sredstvo, ki bo zamenjal tolar po nepreklicno določenem tečaju. Tako bo Slovenija v območje evra prihodnje leto vstopila kot prva in za zdaj edina novinka ter postala njegova 13. članica. Banka Slovenije bo postala del evro sistema in bo nanj prenesla pristojnost glede vodenja monetarne politike, guverner Banke Slovenije pa bo postal član Sveta Evropske centralne banke.

3.2 Kriteriji za vstop Slovenije v EMU

Kriterije za vstop v EMU lahko razdelimo na take, ki jih je mogoče vrednostno oceniti (nominalni kriteriji) in veljajo za nujen formalen pogoj za vstop v EMU, in na take, ki jih ni mogoče vrednostno oceniti (realni kriteriji) in zato ne morejo biti formalen pogoj za vstop v EMU. Vendar pa je prav izpolnjevanje realnih kriterijev nujno za uspešno delovanje države v okviru EMU. Izpolnjevanje nominalnih in realnih kriterijev je tako med seboj tesno povezano.

Nominalna konvergenca, z zaježitvijo inflacijskih pričakovanj in zagotavljanjem stabilnejšega makroekonomskega okolja, na dolgi rok pozitivno vpliva na odločitve ekonomskih subjektov in tako podpira doseganje realne konvergence.

Po drugi strani pa strukturne reforme, ki so del realne konvergence, izboljšujejo razmere za gospodarsko rast ter so običajno spodbuda za oblikovanje okolja nizke inflacije in obrestnih mer, ki sta pogoja nominalne konvergence. Pri doseganju obeh kriterijev je treba paziti, da se jih doseže na vzdržen in zdrav način, brez ustvarjanja dodatnih makroekonomskih neravnovesij (Delakorda 2003, 3).

3.2.1 Nominalni kriteriji

EU je določila maastrichtska merila kot pogoj za vstop države v območje evra. Izpolnjevanje teh meril zagotavlja zadostno uskladitev za stabilen in trajnostni razvoj gospodarstev območja evra.

V skladu s Pogodbo o Evropski skupnosti morata Evropska komisija in Evropska centralna banka poročati Svetu EU o napredku »držav članic z odstopanjem«, in sicer glede usklajenosti njihovih nacionalnih zakonodaj z določbami Pogodbe o evropski skupnosti, kot tudi glede doseganja visoke stopnje trajnostne konvergence (nizka stopnja inflacije in obrestnih mer, zdrave javne finance in stabilen tečaj nacionalne valute) vsaj enkrat na vsaki dve leti ali na zahtevo »države članice z odstopanjem«.

V konvergenčnem poročilu Evropske komisije in Evropske centralne banke, ki je bilo izdano 20. oktobra 2004, je bilo za Slovenijo zabeleženo naslednje (ECB 2004):

- zakonodaja Slovenije, to velja še zlasti za Zakon o Banki Slovenije, ni v celoti združljiva s členom 109 Pogodbe in Statutom ECB (država ne izpolnjuje merila pravne združljivosti z EU),
- povprečna stopnja inflacije je v obdobju od septembra 2003 do avgusta 2004 znašala 4,1 %, tj. občutno višja od referenčne vrednosti 2,4 % (država ne izpolnjuje merila stabilnosti cen),
- stopnja javnofinančnega primanjkljaja je v letu 2003 znašala 2,0 % BDP, se pravi, da je bila nižja od referenčne vrednosti 3 %; stopnja javnega dolga je znašala 29,4 % BDP, kar je precej pod referenčno vrednostjo 60 % (država izpolnjuje merilo proračunskega stanja),
- slovenski tolar od 28. junija 2004 sodeluje v ERM II, osrednji tečaj slovenske valute je bil določen pri 239,640 tolarja za evro s standardnim razponom nihanja +/- 15 %, njegova vrednost se je gibala blizu njegove osrednje paritete – v času tega pregleda je bilo sodelovanje Slovenije v ERM II krajše od dveh let (država ne izpolnjuje merila menjalnega tečaja),
- povprečna dolgoročna obrestna mera je v Sloveniji v obdobju od septembra 2003 do avgusta 2004 znašala povprečno 5,2 %, torej je nižja od referenčne vrednosti 6,4 % (država izpolnjuje merilo konvergence dolgoročnih obrestnih mer).

Slovenija je 2. marca 2006 zaprosila za individualno konvergenčno oceno o izpolnjevanju meril za uvedbo evra. Da Slovenija izpolnjuje vse zahtevane kriterije, sta Evropska centralna banka (ECB) kot tudi Evropska komisija, v ločenih konvergenčnih poročilih, potrdili 16. maja 2006. Ugotovljeno je bilo naslednje (ECB 2006):

- V referenčnem obdobju od aprila 2005 do marca 2006 je 12-mesečna povprečna stopnja inflacije, merjena z indeksom HICP, v Sloveniji znašala 2,3 %, kar je pod referenčno vrednostjo 2,6 % za merilo cenovne stabilnosti.

Tabela 3.1 Inflacija, merjena z indeksom HICP (medletne spremembe v odstotkih)

	dec. 05	jan. 06	feb. 06	mar. 06	apr. 05 – mar. 06
inflacija po HICP	2,4	2,6	2,3	2	2,3
referenčna vrednost*					2,6
evro območje**	2,2	2,4	2,3	2,2	2,3

* Izračun za obdobje od marca 2005 do februarja 2006 temelji na netehtanem aritmetičnem povprečju medletne odstotne spremembe v indeksu HICP za Poljsko, Finsko in Švedsko, čemur se prišteje 1,5 odstotkov.

** Evro območje je navedeno zgolj informativno.

Vir: ECB 2006

- V referenčnem letu 2005 je javnofinančni saldo izkazoval primanjkljaj v višini 1,8 % BDP, kar je daleč pod referenčno vrednostjo 3 %. Razmerje javnega dolga do BDP je bilo 29,1 %, kar je prav tako daleč pod referenčno vrednostjo 60 %.

Tabela 3.2 Javno finančni položaj širše države (v odstotkih BDP)

	2004	2005	2006 *
javnofinančni presežek(+) / primanjkljaj (-)	-2,3	-1,8	-1,9
referenčna vrednost	-3,0	-3,0	-3,0
presežek/primanjkljaj brez javnih investicijskih odhodkov **	1,1	1,5	1,5
bruto javni dolg	29,5	29,1	29,9
referenčna vrednost	60,0	60,0	60,0

* Napovedi Evropske komisije.

** Pozitiven predznak pomeni, da je javnofinančni primanjkljaj manjši od investicijskih odhodkov.

Vir: ECB 2006

- Slovenski tolar sodeluje v ERM II od junija 2004, tako da je zahteva po obveznem dveletnem sodelovanju v ERM II izpolnjena junija 2006. Slovenija je v mehanizmu vstopila s centralnim tečajem 239,64 tolarja za evro, kar je enako tržnemu tečaju v času vstopa v mehanizem. Določen je bil standardni razpon nihanja v višini +/- 15 % okrog centralnega tečaja. Od vstopa v mehanizem se je tečaj tolarja gibal v zelo ozkem pasu okrog centralne paritete do evra. Znotraj ERM II Slovenija ni na lastno pobudo devalvirala centralnega tečaja svoje valute do evra.

Tabela 3.3 Nihanja deviznega tečaja (v odstotkih)

	jul. 04	okt. 04	jan. 05	apr. 05	jul. 05	okt. 05	jan. 06	apr. 06
nihanja deviznega tečaja *	0,4	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1

* Standardni mesečni odklon na letni ravni (kot odstotek) dnevnih odstotnih sprememb tečaja do evra.

Vir: ECB 2006

- V referenčnem obdobju od aprila 2005 do marca 2006 je bila povprečna raven dolgoročnih obrestnih mer v Sloveniji 3,8 %, torej precej nižje od referenčne vrednosti za kriterij obrestnih mer, ki znaša 5,9 %.

Tabela 3.4 Dolgoročne obrestne mere (v odstotkih, povprečje podatkov za obdobje)

	dec. 05	jan. 06	feb. 06	mar. 06	apr. 05 – mar. 06
dolgoročna obrestna mera referenčna vrednost *	3,7	3,7	3,7	3,8	3,8
evro območje **	3,4	3,4	3,6	3,7	3,4

* Izračun za obdobje od aprila 2005 do marca 2006 temelji na netehtanem aritmetičnem povprečju stopenj obrestnih mer na Poljskem, Finskem in Švedskem, čemur se prištejeta dva odstotka.

** Povprečje za evro območje je navedeno zgolj informativno.

Vir: ECB 2006

- Glede združljivosti nacionalne zakonodaje je slovenski parlament 30. marca 2006 sprejel Zakon o Banki Slovenije, da bi izpolnil zahteve Pogodbe in Statuta v zvezi z neodvisnostjo Banke Slovenije in njeno integracijo v ESCB. V zvezi z neodvisnostjo Banke Slovenije sprememba zakona določa naslednje prilagoditve: institucionalna neodvisnost Banke Slovenije, guvernerjeva osebna neodvisnost, enotni zapis imena evropske valute (»euro«), pravna integracija NCB v evro sistem (ekonomska politika, naloge in instrumenti) ter mednarodno sodelovanje Banke Slovenije z mednarodnimi finančnimi organizacijami.

Po pregledu stanja ekonomske konvergence v poročilih je Evropska komisija članicam izdala priporočilo, naj Sloveniji prižgejo zeleno luč za vstop v območje evra, kar se je na najvišji ravni, vrhu EU, 16. junija 2006 tudi zgodilo. Dan prej je svoj pristanek dal tudi Evropski parlament.

3.2.2 Realni kriteriji

Realna konvergenca (strukturna skladnost in dohitevanje gospodarske razvitosti obstoječih držav članic EU) sicer ni v nobenem od dokumentov Evropske centralne banke ali Evropske komisije postavljena kot formalni pogoj za vstop v EMU, je pa čim hitrejša gospodarska rast vsekakor prvi cilj vseh držav v tranziciji, prav tako pa tudi same EU, ker bi gospodarsko zaostale države članice predstavljale regije, ki bi bile fiskalno breme razširjene EU. Realna konvergenca se namreč nanaša na postopno

odpravljanje razlik v gospodarski razvitosti med novimi in starimi državami članicami EU in temelji na konvergenci produktivnosti. Povišanje produktivnosti povečuje dohodek, kar vpliva na povečanje blaginje prebivalstva in izenačevanje v kategorijah, kot so BDP na prebivalca, plače in raven cen. Za nove članice pomeni realna konvergenca boljšo kakovost življenja prebivalcev in višjo konkurenčnost. Za stare članice pa povečanje življenjske ravni prebivalstva v novih članicah EU pomeni manjši pritisk ekonomskih migrantov na njihove trge delovne sile, nižja pa bo tudi cena širitve.

Realna konvergenca med članicami EU je torej gibanje ekonomskih kazalcev proti povprečju EU. Ti kriteriji, v nasprotju z nominalnimi konvergenčnimi kriteriji, niso kvantificirani.

Realna konvergenca je razdeljena na:

- dohodkovno konvergenco (nanaša se na raven BDP na prebivalca ter raven cen),
- strukturno konvergenco (nanaša se na institucionalni okvir gospodarstva – vzpostavitev ustreznih in učinkovitih institucij, zakonodajnega okvira ter mednarodno uveljavljenih standardov poslovanja).

Slovenija glede razvitosti, merjene s kupno močjo, že izpolnjuje kriterije realne konvergence in s tem izpolnjuje tudi to, sicer neformalno zahtevo za uvedbo evra.

Tabela 3.5 Bruto domači proizvod na prebivalca v Sloveniji

	2001	2002	2003	2004	2005
v EUR	11.094	11.866	12.461	13.146	13.807
v USD	9.926	11.174	14.061	16.323	17.170
realna rast v %	2,7	3,5	2,7	4,4	4,0

Vir: ECB 2006

3.3 Načrt uvedbe evra v Sloveniji

Vodenje in nadzor nad postopkom tehničnih priprav za uvedbo evra v Republiki Sloveniji se izvajata v Koordinacijskem odboru za tehnične priprave za uvedbo evra, ki mu sopredsedujeta Ministrstvo za finance ter Banka Slovenije, sestavljajo pa ga še naslednje institucije: Ministrstvo za gospodarstvo, Združenje bank Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtna zbornica Slovenije, Agencija za zavarovalni nadzor, Agencija za trg vrednostnih papirjev, Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljanska borza, Klirinško-depotna družba, Slovenski inštitut za revizijo, Statistični urad RS in Zveza potrošnikov Slovenije. V okviru navedene strukture posamezne institucije imenujejo svojega predstavnika v Koordinacijski odbor. Vsaka institucija, zastopana v Koordinacijskem odboru, je odgovorna za priprave na področju njene pristojnosti, medtem ko se na Koordinacijskem odboru usklajujejo pogledi ter pristopi v zadevah, ki so skupne vsem institucijam (Banka Slovenije 2005).

V začetku leta 2005 je Koordinacijski odbor pripravil osnutek Načrta uvedbe evra v RS, 3. februarja 2005 je Vlada RS ta dokument tudi potrdila, nakar je januarja 2006 sledila prva dopolnitev.

Načrt uvedbe evra uvodoma predstavlja odločitev Vlade RS in Banke Slovenije, da se bo evro v Sloveniji uvajal po scenariju »velikega poka«, kar pomeni, da uvedba evra kot zakonitega plačilnega sredstva sovpada z uvedbo evro bankovcev in kovancev, obdobje dvojnega obtoka denarja pa je kratko (za razliko od t. i. madridskega scenarija, kjer posamezni koraki trajajo več let – od izpolnitve konvergenčnih kriterijev, preko

določitve nepreklicnih menjalnih razmerij, uvedbe knjižnega denarja in šele v zadnji fazi uvedbe evro bankovcev in kovancev).

Načrt uvedbe evra predvideva pomembne datume oziroma mejnike pri zamenjavi tolarja za evro:

- 1. marec 2006: začetek obdobja informativnega dvojnega označevanja cen
Dvojno označevanje velja za podjetja, ki ponujajo svoje blago in storitve potrošnikom, ne velja pa za podjetja, ki ponujajo svoje blago in storitve drugim podjetjem. Dvojno označevanje ureja Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih. Cene morajo biti označene tako v tolarjih kot v evrih. Pri preračunavanju se v tem obdobju uporablja centralni paritetni tečaj (1 EUR = 239,640 SIT).
- 11. julij 2006: določitev tečaja zamenjave in začetek obdobja dvojnega označevanja cen
Po odločitvi, da Slovenija izpolnjuje pogoje za uvedbo evra, je Svet EU določil nepreklicno in trajno razmerje med tolarjem in evrom (tečaj zamenjave), ki je ostal enak centralnemu paritetnemu tečaju; odpravljena je bila derogacija. Naslednji dan po določitvi tečaja zamenjave se je pričelo obdobje dvojnega označevanja cen, ki se bo končalo šest mesecev po uvedbi evra.
- 1. januar 2007: ciljni datum uvedbe evra
Svet EU je po predpisanem postopku sprejel odločitev, da bo evro v naši državi uveden 1. januarja 2007. Ves knjižni denar, torej tudi denar na transakcijskih računih, bo na ta dan samodejno preračunan v evro valuto.
- 1. januar 2007 do 14. januar 2007: obdobje dvojnega obtoka evrov in tolarjev
V tem času bo evro že naš denar, vendar pa bomo lahko gotovinsko še vedno plačevali tudi s tolarji. Pri plačilu s tolarji bomo preostanek denarja dobili vrnjen v evrih. Obdobje dvojnega obtoka bo kratko, zato je priporočljivo, da že pred 31. decembrom 2006 čim več gotovine položimo na bančni račun, saj bo tako samodejno preračunana v evre.
- 1. januar 2007 do 1. marec 2007: zamenjava tolarjske gotovine pri bankah brez provizije
Tolarjsko gotovino, ki je pred koncem leta 2006 še ne bomo položili na račune, bomo lahko med 1. januarjem in 1. marcem 2007 brezplačno zamenjali za evre v vseh poslovnih bankah in hranilnicah.
- po 1. marcu 2007: brezplačna zamenjava tolarjske gotovine le pri Banki Slovenije
Pri Banki Slovenije bomo lahko tolarjske bankovce menjali brez časovne omejitve, tolarjske kovance pa bomo lahko brezplačno menjali vse do konca leta 2016.

Slika 3.2 Predviden potek uvedbe evra

Predviden potek uvedbe evra

Vir: Predviden potek uvedbe evra

V nadaljevanju Načrt uvedbe evra predstavlja pravni okvir za uvedbo evra (tri uredbe Sveta EU) ter potrebne pravne prilagoditve na nacionalni ravni (spremembe in prilagoditve obstoječih predpisov in seznam novih predpisov).

Posebna pozornost je namenjena potrošnikom ter komuniciranju z zainteresiranimi javnostmi. V ta namen je bila v maju 2005 potrjena skupna Komunikacijska strategija v podporo uvedbi evra v obdobju 2005–2007, ki vključuje skupne komunikacijske aktivnosti vseh institucij pri obveščanju javnosti.

Med drugim so pomembne tudi operativne prilagoditve, kot so: konverzija računov, konverzija instrumentov kapitalskega trga, konverzija obrestnih mer, plačilni promet ob prehodu, kovanje nacionalnih kovancev, predhodna oskrba z evro bankovci in kovanci, bankomati in POS terminali.

Prav tako so pri navajanju na evro pomembne naslednje, za javnost ključne informacije: dvojni prikaz cen, dvojni prikaz bančnih izpiskov, dvojni prikaz plačilnih listov, pravila preračunavanja in zaokroževanja cen na več decimalk ter pozornost pri prepoznavanju evro ponaredkov.

Predstavljena so tudi merila dobre prakse, povezana z uvedbo evra. Nove države članice EU se lahko pri uvedbi evra oprejo na izkušnje držav, ki so evro uspešno uvedle januarja 2002. Priporočila predstavljajo referenčno orodje za članice z derogacijo, ki jih usmerja pri sprejemanju praktičnih odločitev v času priprav na prevzem evra. Konkretno odločitve o uporabi in načinu uresničevanja priporočil pa so prepuščene državi članici, ki prevzema evro.

4 EVRO IN NJEGOV VPLIV NA PODJETJA

4.1 Vpliv evra na slovenska podjetja

Evro naj bi bil močna in stabilna valuta. Njegove prednosti naj bi vplivale predvsem na povečanje učinkovitosti notranjega trga, povečanje gospodarske rasti in zaposlovanja ter povečanje mednarodne stabilnosti. Evro prispeva k učinkovitejšemu izkoriščanju prednosti evropskega notranjega trga predvsem z ukinitvijo transakcijskih stroškov pri trgovini med državami članicami EMU, odpravo tveganj pri deviznih tečajih, z uvajanjem transparentnosti cen in s tem krepitevijo konkurence.

Evro pomeni predvsem nižje stroške in večjo varnost v poslovanju za podjetja, ki so vključena v meddržavne poslovne povezave, kar je velika prednost za mala in srednje velika podjetja, ki niso imela denarja za prodiranje na nova tržišča (zaradi previsokih stroškov poslovanja in izpostavljenosti tečajnemu in plačilnemu tveganju). Podjetja bodo morala v prihodnje preučiti strateške elemente pri poslovanju, kot sta povečanje konkurence, postavljanje cen v evrih, in na novo opredeliti razvojno politiko.

Uvedba evra vpliva na vsako podjetje v evro območju in na vse njegove poslovne aktivnosti ter prinaša spremembe na strateškem, marketinškem in organizacijskem področju, saj morajo podjetja svoje poslovanje prilagoditi novi valuti. Prav tako pa uvedba evra vpliva tudi na podjetja izven evro območja, predvsem na tista, ki poslujejo s partnerji v evro območju.

Glavne prednosti, ki jih evro prinaša podjetjem v EMU, so (Ferlinc in Ješovnik 2002, 16):

- odprava nihanja deviznega tečaja med državami članicami, ki so uvedle evro, in s tem povezanih tveganj in stroškov,
- odprava različnih transakcijskih stroškov, povezanih z menjavo valut oziroma z upravljanjem različnih valut (stroški deviznih transakcij, stroški zavarovanja pred tečajnim tveganjem, stroški čezmejnih plačil, stroški upravljanja računov v različnih valutah),
- večja preglednost cen (cene izražene v eni valuti) in s tem večja konkurenca ter nižje cene,
- lažji dostop do finančnih trgov in boljša likvidnost ter učinkovitejše razporejanje sredstev in lažje izposojanje.

Omenjene prednosti bodo vidne in merljive šele čez čas, ker bo menjava tolarja z evrom podjetjem kratkoročno povzročila tudi stroške, ki bodo povezani predvsem s prilagoditvijo informacijske tehnologije, preoblikovanjem računovodstva in izdelave finančnih izkazov ter dodatnim izobraževanjem zaposlenih, vendar mikroekonomski razlogi vključevanja v enotno valutno območje temeljijo na predpostavki, da bodo prihranki zaradi uporabe skupne valute večji od enkratnih stroškov prehoda na skupno valuto.

Zaradi prehoda na evro se bodo torej spremenili tržni pogoji, povečala se bo konkurenca, stroški in cene bodo bolj pregledni in medsebojno primerljivi, kar bo vplivalo na spremembo strateških ciljev poslovanja podjetja. Strateški cilji se bodo spremenili glede na stopnjo vpliva evra, ki pa bo odvisna od velikosti in panoge podjetja.

Prav tako bo vpliv evra odvisen od države, v kateri se podjetje nahaja. Zato se ocena strateških prednosti in analiza vpliva evra na strateška področja pripravi za vsako podjetje posebej.

Slovenska podjetja se bodo morala ob dokončni uvedbi evra osredotočiti na številne nove pristope in mnoge spremembe. Morala se bodo pripraviti na ostrejšo konkurenco podjetij iz držav članic gospodarske in denarne unije ter razmisliti o prilagoditvi lastnih izdelkov, o njihovih cenah ter o novih trženjskih pristopih in priložnostih, ki jih bo evro kot nacionalna valuta prinesel tako na notranjem trgu EU, kot tudi na trgih tretjih držav. Vsekakor pa morajo slovenska podjetja tudi oceniti, ali se z uvedbo evra spremeni razmerje tržne moči med njihovimi evropskimi partnerji in konkurenti. Če bo podjetje hotelo ohraniti konkurenčen položaj na trgu, bo moralo v novi valuti zagotoviti ustrezno oblikovanje cen blaga in storitev, izdajati račune, sprejemati prihodke, obračunavati stroške in stopnjo dobička, zaposlenim izplačevati plače in zanje plačevati prispevke, plačevati svojim upnikom in seveda tudi znati ravnati z evro gotovino.

Potrebne priprave slovenskega podjetja na evro bi lahko strnili v pet bistvenih točk (Kumar 2004, 731):

- prilagoditev informacijske podpore poslovanja,
- prilagoditev računovodstva in knjigovodstva,
- dogovor z dobavitelji in kupci na tretjih trgih glede njihove pripravljenosti za poslovanje v evrih kot nacionalni slovenski valuti,
- usposabljanje zaposlenih v podjetju predvsem z vidika sprememb (stroški, prednosti, možnosti ...), ki jih prehod in uvedba evra prinašata v poslovanje,
- preverjanje cenovne politike evropskih konkurentov in ustrezno cenovno pozicioniranje na vseh trgih, predvsem pa na domačem, po prevzemu evra.

Če bodo slovenska podjetja pravočasno začela s pripravami na uvedbo evra kot nacionalne valute, bodo lahko veliko učinkoviteje izkoristila vse prednosti in ugodnosti, ki jih članstvo v gospodarski in denarni uniji prinaša. Uspešno spopadanje s konkurenčnimi izzivi pa ni le naloga podjetij, temveč tudi države in njenih institucij, ki mora voditi takšno ekonomsko politiko, ki bo nudila ugodne makroekonomske pogoje za poslovanje podjetij.

4.2 Proces uvajanja evra v podjetju

Uvajanje evra v podjetju je dolgotrajen in celovit proces, ki zahteva natančen podjetniški načrt. Evropsko monetarno združenje (AMUE – angl. Association for the Monetary Union of Europe) je še pred prehodnim obdobjem, ki se je začelo 1. januarja 1999, predlagalo podjetjem v EMU uvajanje evra v naslednjih šestih korakih (Ferlinc in Ješovnik 2002, 26):

1. korak – določanje projektnih področij

Prehod na evro zadeva vsa področja poslovanja podjetja. Vpliva na nabavo, proizvodnjo, prodajo, finance, računovodstvo, informacijske sisteme in na kadrovske politiko. Vodstvo podjetja predstavi projekt prehoda na evro, ki vsebuje podrobne smernice za različna funkcijska področja. Pregledajo se ključni dogodki in koledar prehoda na evro (v ta namen lahko podjetje povabi zunanjega svetovalca, ki posreduje dodatne informacije o evru), razpravlja se o strateških (vpliv evra na tržni položaj, na izdelke in storitve, na nabavno funkcijo, strategijo financiranja) in tehničnih vprašanjih (vpliv evra na računovodstvo, obdavčenje, informacijski sistem, izobraževanje zaposlenih), vodje posameznih oddelkov predstavijo vplive uvajanja evra na poslovanje svojih oddelkov.

2. korak – imenovanje projektne skupine

Za uspešno izvajanje projekta prehajanja na evro skrbi projektna skupina, ki jo sestavljajo posamezniki, zaposleni v različnih oddelkih podjetja. Na čelu projektne skupine je praviloma član uprave podjetja, v malih podjetjih pa direktor. Vodja projektne skupine skrbi za koordinacijo dejavnosti med posameznimi funkcijami podjetja, za spremljanje razvoja uvajanja evra, za zagotavljanje informacij vsem funkcijam podjetja in je odgovoren za pravočasno izvajanje dejavnosti – tekoč proces prehoda na evro, ki mora biti končan do vstopa v EMU.

3. korak – ugotavljanje vplivov evra

Naloga podjetij je, da ugotovijo vsa področja, na katera bo evro lahko vplival, in da vidijo v tem priložnost za posodobitev organizacije. Kot pomoč pri ugotavljanju vplivov evra se lahko podjetja posvetujejo s svojimi poslovnimi partnerji. Vodje posameznih funkcij organizirajo razprave o prehodu na evro, ugotovijo, katera področja v njihovem oddelku bo evro najbolj prizadel, uporabijo zunanje vire informacij (računovodska podjetja, banke, svetovalna podjetja, trgovinska podjetja, ponudnike programske opreme) in poročajo o svojih ugotovitvah vodji evro projekta.

4. korak – oblikovanje načrta za prehod na evro

Vsako podjetje si oblikuje svojo strategijo uvajanja evra, ki je odvisna od tega, kako veliko je in v kateri panogi deluje. Načrt uvajanja evra mora zasledovati tri cilje: izkoristiti priložnosti prehoda na evro in zmanjšati nevarnosti, izvesti prehod na evro čim bolj stroškovno učinkovito in izkoristiti uvajanje evra za izboljšanje učinkovitosti poslovanja celotnega podjetja. Projektna skupina mora preučiti poročila, ki so jih podali vodje posameznih oddelkov in na njihovi osnovi predlagati načrt. V načrtu se opredeli potrebna denarna sredstva, časovni okvir izvajanja načrta ter zunanje in notranje vire. Z načrtom uvajanja evra se mora strinjati vodstvo podjetja, upoštevati pa je treba tudi mnenje poslovnih partnerjev.

5. korak – izvajanje načrta prehoda na evro

Izvajanje načrta za prehod na evro zahteva nenehno spremljanje vseh dejavnosti, kajti le tako se lahko podjetja najbolje pripravijo in izkoristijo vse priložnosti, ki izhajajo iz uvajanja evra. Dogajanje v EMU in s tem uvajanje evra v podjetje spremlja projektna skupina, ki mora biti sprotno seznanjena z vsemi odločitvami, ki jih sprejme EMU. Organizirati mora interne sestanke, na katerih pregleda napredek podjetja pri prehodu na evro in poskuša rešiti nastale težave. Člani projektne skupine redno poročajo o svojem delu vodji projekta, ki priskrbi pomoč zunanjih strokovnjakov, če je to potrebno.

6. korak – obveščanje okolice

Podjetja bodo uspešno izvedla načrt uvajanja evra ne le s stalnim nadziranjem, temveč tudi z učinkovitim obveščanjem okolice. Na vsakem koraku razvoja in izvajanja načrta uvajanja evra mora podjetje o svojem početju seznanjati delničarje, kupce, dobavitelje, banke, druge poslovne partnerje in, kar je najpomembnejše, zaposlene. Prav tako pa je pomembno, da se slovenska podjetja seznanijo s postopki uvajanja evra pri svojih poslovnih partnerjih z evro območja.

4.3 Spremembe in prilagoditve na ključnih področjih poslovanja

Evro je v podjetja držav EMU prinesel precej sprememb, zato je treba tudi ob uvedbi evra v Sloveniji podrobneje preučiti dejanske vplive uvedbe in rabe evra z vidika poslovnih priložnosti in nevarnosti za slovenska podjetja. Potrebne so prilagoditve na naslednjih ključnih področjih poslovanja podjetij (Brataševc 2000, 56):

- prodaja in trženje,
- finance in odnosi s finančnimi institucijami,
- računovodstvo,
- informacijska tehnologija,
- kadri,
- pravne zadeve.

4.3.1 Prodaja in trženje

Vstop Slovenije v EMU in uvedba evra zahtevata od podjetij, zaradi odprave valutnega tveganja, večje primerljivosti cen in zmanjšanja transakcijskih stroškov, da sprejmejo prodajne in tržne strategije, če želijo izkoristiti možnosti, ki jih ponuja skupni trg.

To še posebej velja za manjša podjetja, ki doslej niso imela možnosti, da bi se vključila v meddržavne tokove blaga. Sicer pa bodo strategije morala preveriti tudi podjetja, ki bodo prodajala le na domačem trgu, saj domači trgi postajajo večji in bolj konkurenčni. Pojavljajo se zahteve po novih strateških odločitvah na področjih, kot so politika oblikovanja in dvojnega objavljanja cen, prilagajanje izdelkov in storitev v smislu upoštevanja standardov kakovosti, načina pakiranja, segmentacija novega trga, določitev ciljnih kupcev, nove promocijske in oglaševalske strategije, izobraževanje zaposlenih ...

Pri prodaji in nakupu bodo morala podjetja pretvoriti vse kupoprodajne pogodbe iz nacionalne valute v evro, izdajati račune v evrih, imeti kreditni limit v evrih, pregledati dogovore o cenah s partnerji, obvladati obrazce za naročila v evrih, biti pozorna na veljavnost pogodb, ugotoviti odnos kupcev in dobaviteljev do poslovanja v evrih, prilagoditi kataloge, cenike, propagandni material, embalaže ...

4.3.2 Finance in odnosi s finančnimi institucijami

Prehod na evro v podjetjih vpliva na zmanjšanje obsega dela v finančnih službah, zmanjšanje števila računovodskih postavk, ki izhajajo iz več valutnega vodenja in s tem na prihranek dragocenega časa, porabljenega za vodenje različnih valut. Uvedba evra bo podjetjem omogočila neposredna plačila na glavni račun podjetja in posamezni devizni računi ne bodo več potrebni.

Podjetja, ki so dejavna na trgu vrednostnih papirjev, bodo morala upoštevati vpliv evra na vrednostne papirje. S pravilnim sistemom pretvorbe vrednosti vrednostnih papirjev iz nacionalne valute v evro je treba zagotoviti, da se vrednosti vrednostnih papirjev ne bodo spremenile.

Na poslovanje z bankami vpliva evro predvsem tako, da povečuje konkurenčnost v bančnem in finančnem sektorju, lajša dostop majhnim in srednje velikim podjetjem do bank v okviru EMU ter zmanjšuje število bančnih računov in znižuje stroške njihovega vodenja. Osnova za določanje obrestnih mer ne bodo več nacionalne referenčne obrestne mere, ampak EURIBOR, to je evropska tržna obrestna mera, ki se oblikuje na medbančnem trgu.

4.3.3 Računovodstvo

Prehod na evro pomembno vpliva na davčno računovodstvo, knjigovodstvo kupcev in njihovih terjatev, knjigovodstvo dobaviteljev in njihovih obveznosti, kratkoročno in dolgoročno financiranje ter dolgoročno investiranje.

Podjetja bodo v računovodstvu morala: preučiti računovodsko obravnavanje in objavo obračunov, obravnavanje računovodskih informacij in notranje poročanje, preučiti vpliv na kapital in izplačila dividend ter obveščanje delničarjev o uvedbi evra, preučiti davčno obravnavanje uvedbe evra glede na obdavčitve podjetja, DDV in vlaganja davčnih prijav v evrih, preučiti vpliv evra na kratkoročno in dolgoročno financiranje ter na dolgoročno investiranje, uvesti računovodski, finančni in trženjski informacijski sistem v evrih, terjatve in obveznosti v poslovnih listinah in knjigah prikazati v evrih.

4.3.4 Informacijska tehnologija

Informacijska tehnologija podpira vsa področja poslovanja podjetja, zato je treba najprej ugotoviti, katera področja bo treba spremeniti in prilagoditi evru. Proces prilagajanja informacijske tehnologije je dolgotrajen in zapleten ter zajema tri stopnje – analizo vpliva evra na informacijsko tehnologijo, iskanje rešitev in izvedbo.

Podjetja morajo spremembo informacijskega sistema časovno uskladiti, pazljivo izdelati načrte, izobraževati zaposlene in preizkušati spremembe. Programsko opremo je treba pregledati s poslovnega in tehničnega vidika in ugotoviti, ali jo je mogoče prilagoditi zahtevam evra in kakšne spremembe so potrebne (programska orodja za izvajanje konverzij in za uskladitev vrednosti). Preučiti je treba opremo za sistem elektronskih povezav, kot so računalniška izmenjava podatkov, internet, intranet. Prilagoditi je treba tudi strojno opremo, kjer bodo največje spremembe nastale kot posledica spremenjenih kapacitet. Pri implementaciji nove oziroma prilagojene informacijske tehnologije je treba vse podatke pretvoriti iz nacionalnih valut v evre. Stopnja in kompleksnost pretvorbe bosta odvisni od strukture podatkov znotraj obstoječih sistemov, pri tem pa je treba upoštevati tudi pravila pri zaokroževanju cen.

4.3.5 Kadri

Med takojšnje spremembe, ki so v podjetju potrebne kot posledica uvedbe evra, sodi tudi ustrezno izobraževanje zaposlenih. Večjo pozornost je treba posvečati izobraževanju zaposlenih v marketingu, še posebej v izvoznih in uvoznih podjetjih, ker bo njihovo znanje o tržnih vplivih evra na poslovanje podjetja pomagalo podjetjem odkrivati nove priložnosti, ki jih ponuja evro trg. Zaposleni morajo razumeti pravila konverzije nacionalnih valut v evro in pravila o zaokroževanju, seznaniti jih je treba s cenami izdelkov podjetja v evrih, ki morajo biti primerljive s cenami, izraženimi v nacionalni valuti, pri gotovinskem plačevanju z evri je treba poznati varnostne elemente, ki jih vsebujejo bankovci in kovanci evra, da bi preprečili plačevanje s ponarejenim denarjem. Še posebej je potrebno izobraževanje zaposlenih na področju financ, računovodstva in informacijske tehnologije.

4.3.6 Pravne zadeve

Pri pogodbah velja načelo kontinuitete, zato prehod na evro ne bo občutno vplival na obstoječe pogodbe, ki jih imajo slovenska podjetja sklenjena s poslovnimi partnerji iz EMU. Pogodbe z zneski v nacionalnih valutah se bodo po fiksnem tečaju konvertirale

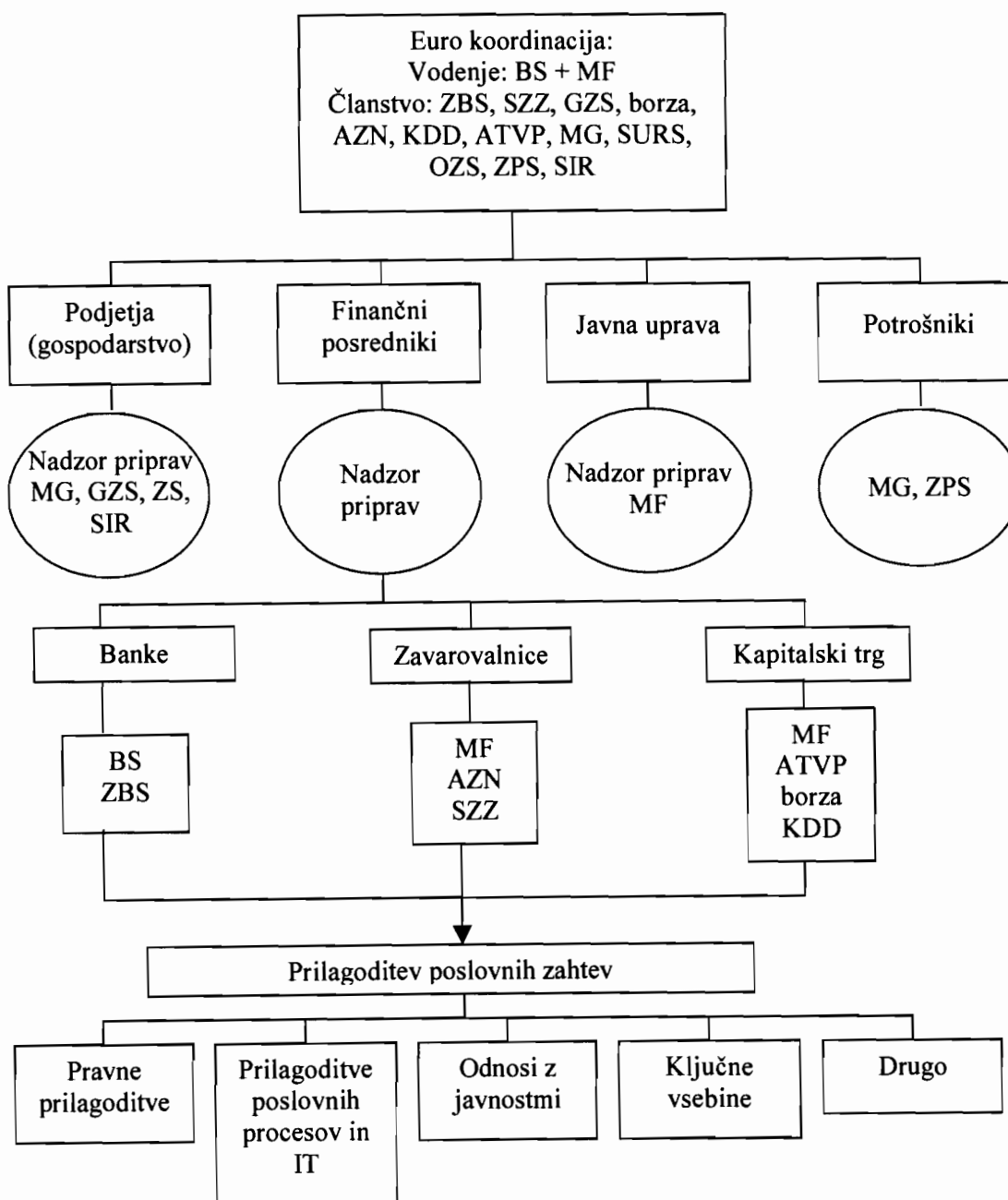
v evro, pri čemer je treba upoštevati pravila konvertiranja in zaokroževanja. Uvedba evra bo zgolj tehnični postopek, ki ne bo vplival na nadaljnji obstoj že sklenjenih, obstoječih pogodb, prav tako tudi ne na spremembo pogodbeno dogovorjenih zneskov (cen), enostransko odpoved pogodbenih razmerij in neizpolnitev pogodbenih obveznosti. Podjetja bodo vse pogodbe, ki jih imajo sklenjene z drugimi podjetji, finančnimi institucijami in drugimi organizacijami, konvertirala v evre po fiksnem tečaju. Nove pogodbe bodo praviloma sklenjene v evrih.

5 UVEDBA EVRA IN ZAVAROVALNIŠTVO

5.1 Organizacijski vidik za področje zavarovalnic

Euro koordinacija je osrednje telo, ki določa naloge posameznih nosilcev aktivnosti v zvezi s pripravami podjetij, finančnih posrednikov in javne uprave na prevzem evra v Sloveniji. Omogoča tudi izmenjavo mnenj o stališčih in povratno medsebojno informiranje o dogajanjih, povezanih z uvedbo evra.

Slika 5.1 Koordinacija priprav za uvedbo evra

Vir: Vlada RS in Banka Slovenije 2005

Usklajevalna vloga v zavarovalništvu je bila dodeljena Agenciji za zavarovalni nadzor, na Slovenskem zavarovalnem združenju (SZZ) pa je bila imenovana Projektna skupina za uvedbo evra, sestavljena iz predstavnikov vseh zavarovalnic in pozavarovalnic. Projektna skupina za uvedbo evra prevzema vlogo usklajevanja in poenotenja obravnave posameznih vprašanj, povezanih s prehodom na evro in splošnega seznanjanja slovenske zavarovalniške javnosti o spremembah, ki jih prinaša evro. Vpeljevanje evra nam daje dve iztočnici:

- vidik tehnično-knjigovodskih procesov pretvarjanja tolarjev v evre (slovenski zavarovalni sektor se lahko zgleduje po rešitvah v bančništvu, ob upoštevanju zavarovalniških posebnosti),
- vsebinski vidik solventnosti zavarovalnic in pokojninskih družb (vpliv pretvorbe tolarjev v evre na posamezne vrste obveznosti in sredstev ter doseganje stalne usklajenosti med njimi).

Naloga in obveznost članic SZZ je, da pripravijo akcijski terminski načrt za uvedbo evra in pri tem spoštujejo splošne ter osnovne roke, ki jih postavi država (oziroma za sektor zavarovalništva Ministrstvo za finance in Banka Slovenije) ter izvedejo vse aktivnosti, ki so potrebne za uvedbo evra v skladu z zakonodajo Republike Slovenije.

Članice SZZ so tako zavezane, da v skladu s sklepi projektne skupine oblikujejo interne projektne skupine za vsa delovna področja, kjer pričakujejo vpliv uvedbe evra z morebitnimi posledičnimi problemi, in ugotovijo tveganja na vseh delovnih področjih, na podlagi česar pripravijo akcijski načrt in ga posredujejo na SZZ v dogovorjenem roku (31. marec 2005).

5.2 Vsebinski vidik oz. ocena tveganj v zavarovalništvu

Uvedba evra narekuje temeljito analizo tveganj, ki se lahko pojavijo v zavarovalništvu tudi in predvsem zaradi dejstva, da je zavarovalništvo samo po sebi povezano s prevzemanjem tveganj, kar lahko multiplicira posledice napačnih poslovnih odločitev. Izpostavlja se potreba po analizi (Kocbek 2005, 311):

- zavarovalnih tveganj (zaradi narave zavarovalniškega posla),
- finančnih tveganj,
- tveganj, povezanih z zagotovitvijo potrebnih pogojev za prevzem evra,
- tveganj, povezanih s poročanjem, in
- poslovnih tveganj.

5.2.1 Zavarovalna tveganja

Skupina zavarovalnih tveganj je na eni strani vezana na procese, ki so povezani z zavarovalništvom in se lahko pojavljajo v povezavi s pogodbenimi vprašanji. Nanašajo se na določila zavarovalnih pogojev in na kontinuiteto sklenjenih zavarovalnih pogodb, na vprašanja, povezana s trženjem produktov, in na vrsto ponudbe v času prehodnega obdobja, kot tudi na določila vrednotenja zavarovalnih tveganj ter določanja cene v istem obdobju. Področje reševanja škod in z njimi povezanih regresov predstavlja še dodatno področje, ki zahteva temeljito analizo predvsem z vidika načina vrednotenja starih in neizterjanih regresov. Posebno pozornost zahteva tudi analiza obstoječih pogojev pozavarovalne zaščite ter sprejetih in oddanih sozavarovalnih poslov, tako z vidika sklepanja novih ali obnavljanja obstoječih zavarovalnih pogodb, kot tudi zagotavljanja povračila pozavarovanih in sozavarovanih škod pogodbenih partnerjev.

To velja še posebej za zavarovanja, ki imajo lastnost dolgotrajnega reševanja odškodninskih zahtevkov (»zavarovanja z dolgimi repi«).

Drugi del zavarovalniških tveganj pa je povezan z aktuarskimi tveganji pri preračunavanju premijskih sistemov, z obstojem možnosti tveganja nekonkurenčnosti premij in z vplivom morebitne inflacije zaradi uvedbe evra. Posebno pozornost zahteva tudi področje izračuna in določanja zavarovalno-tehničnih rezervacij, predvsem zaradi potrebe po izbiri pravih metod za preračunavanje časovnih vrst in določanje višine posameznih kategorij rezervacij (škodne rezervacije, prenosne postavke, izravnalne rezervacije ...).

5.2.2 Finančna tveganja

Področje finančnih tveganj je v enem delu povezano z vprašanji obresti, likvidnosti in plačilnega prometa ob prehodu ter valutnih tveganj, vezanih na sklenjene zavarovalne posle, v drugem delu pa s kreditnimi tveganji, povezanimi z dejavnostjo naložb tehničnih rezervacij. V sklop finančnih tveganj uvrščamo tudi vprašanje kapitalske ustreznosti ter spremembe zneskov in preračun kapitala, ki je potreben tudi zaradi povišanja kapitalskih zahtev, ki jih nalaga Zakon o zavarovalništvu.

5.2.3 Tveganja, povezana z zagotovitvijo potrebnih pogojev za prevzem evra

Tveganja, povezana z zagotovitvijo potrebnih pogojev za prevzem evra, se nanašajo v največji meri na prilagoditve informacijske podpore in le v manjši meri na stroškovna in kadrovska vprašanja.

Kadrovska vprašanja se nanašajo predvsem na zagotovitev ustrezne usposobljenosti tržne mreže, ki v vsakodnevnem stiku s strankami lahko odigra zelo pomembno komunikacijsko in vzgojno vlogo v postopkih, vezanih na prehod na novo valuto.

Področje informacijskih sistemov zahteva v prvi vrsti zelo dobro sodelovanje med poslovnimi področji in področjem IT, saj zahteva prehod na evro spremembe na večini programske opreme, dotika se velike količine podatkov, ki se nahajajo v različnih bazah in predstavljajo pomemben kritičen potencial za delo zavarovalnic (zgodovinske časovne vrste, zavarovalne vrste z dolgotrajnimi postopki reševanja škod, statistične obdelave ...). Prilagajanje informacijske podpore je časovno in stroškovno najbolj zahteven del projekta, ki se ne konča z uvedbo evra, saj ga sestavljajo faze, ki so vezane na uvajanje novih rešitev, dolgotrajna testiranja in odpravljanje napak v delovanju ter zagotavljanje povezav z zunanjimi sistemi (policijski zapisniki za reševanje škod, povezave s poslovnimi partnerji pri prenosu podatkov v digitalni obliki za zdravstvena zavarovanja ipd.).

5.2.4 Tveganja, povezana s poročanjem

S poročanjem povezana tveganja obsegajo dve glavni skupini. V prvi so vprašanja, ki so povezana z vplivom evra na obveznosti in sredstva ter na prilagoditev knjigovodsko-računovodskega sistema – pretvorbe v knjigovodstvu, povezane z zaključno in otvoritveno bilanco, davčno bilanco, stroški, povezanimi z uvedbo evra in sočasnim uvajanjem mednarodnih računovodskih standardov. V drugi skupini so vprašanja, ki se nanašajo na zavarovalno-tehnični del. Zavarovalno-tehnični del je vezan na prilagoditev dokumentacije, ki je sestavni del zavarovalne pogodbe (zavarovalni pogoji, klavzule ...) in z njim povezanimi prilagoditvami (obrazci, primerljivost podatkov ...) ter na področje rednih statističnih poročil Agenciji za zavarovalni nadzor,

ki se nanašajo na redno poslovanje ter na posebno statistiko za zavarovalno-tehnične rezervacije. Vsa navedena vprašanja so v tesni povezavi s potrebnimi prilagajaji na področju informacijske tehnologije.

5.2.5 Poslovna tveganja

Poslovna tveganja so vezana predvsem na pozicioniranje zavarovalništva v novih pogojih poslovanja in na pretvorbo dolgoročnih načrtov, povezanih z nastopom na tujih trgih. Uvedba evra omogoča lažjo primerljivost cen v evro prostoru in posledično tveganje nekonkurenčnosti. Pomemben del na področju poslovnih tveganj je priprava ustrezne komunikacijske strategije, s katero lahko obvestimo javnost o potrebnih spremembah, ki jih narekuje uvedba evra.

5.3 Pravni okvir in pravne podlage

Pravni okvir za prevzem evra tvorijo predpisi, ki so jih sprejeli organi EU, in Zakon o uvedbi evra v RS, sprejet posebej za priložnost zamenjave slovenskega tolarja z evrom. Pravni viri EU so zlasti (Banka Slovenije 2006a):

- Uredba Sveta (ES) 1103/97 – predstavlja monetarno pravo držav članic, določa kontinuiteto pogodbenih razmerij, način preračuna menjalnega tečaja v nacionalne valute in pravila zaokroževanja,
- Uredba Sveta (ES) 974/98 – omogoča razširitev evro območja po treh scenarijih: s prehodnim obdobjem, brez prehodnega obdobja-scenarij velikega poka ali z obdobjem postopnega opuščanja; določa pogoje in roke za zamenjavo nacionalnih valut z evrom, roke za jemanje nacionalnih valut iz obtoka, pravila za redenominacijo javnega dolga, zamenjavo obračunske enote, delovanje plačilnih sistemov in sistemov poravnave ...,
- Uredba Sveta (ES) 2866/98 – določa izključno tečaj zamenjave med evrom in nacionalnimi denarnimi enotami držav članic, ki uvajajo evro,
- Odločba Sveta EU skladno s členom 122(2) Pogodbe o ES – ugotovitve o izpolnjevanju pogojev za uvedbo evra v RS, odprava derogacije,
- Odločba Sveta EU skladno s členom 123(5) Pogodbe o ES – določa dan uvedbe evra kot denarne enote v RS ter nepreklicno in trajno menjalno razmerje med evrom in tolarjem.

Ker se objavljene uredbe EU v državah članicah uporabljajo neposredno, z nacionalno zakonodajo ni dovoljeno urejati vprašanj, ki jih že urejajo uredbe. Zato Zakon o uvedbi evra v RS ureja le tista vprašanja, ki še niso podrobneje urejena s pravnimi viri EU. To seveda pomeni, da se mora uporabnik prava seznaniti tako s pravnimi viri EU, ki urejajo evro, kakor tudi z določbami slovenskega zakona.

5.3.1 Zakon o prevzemu evra

Temeljno načelo Zakona o uvedbi evra v RS (krovni zakon) je, da z abstraktnimi in splošnimi pravili določi nekatere spremljevalne ukrepe, ki še niso urejeni z uredbami EU, pri tem pa pusti zakonodajalcu, da z drugimi, bolj podrobnimi predpisi na določenih področjih, kjer se to izkaže za potrebno, bolj natančno uredi prehod na evro. Osnovni cilj tega zakona je, da olajša prehod na evro (Zakon o uvedbi evra – delovno besedilo).

Zakon podrobneje ureja razmerja ob uvedbi evra kot denarne enote RS, postopek zamenjave tolarja za evro, obdobje dvojnega obtoka tolarjev in evrov, jemanje slovenskih bankovcev in kovancev iz obtoka ...

Zakon vsebuje tudi druga določila, ki so pravna osnova za tekoč prehod iz poslovanja v tolarjih na poslovanje v evrih v javni upravi, pravosodju in na finančnem trgu. Ureja konverzijo tolarških stanj na računih v evre, domač plačilni promet in plačilni promet s tujino, redenominacijo nematerializiranih dolžniških vrednostnih papirjev, zagotavlja kontinuiteto pravnih razmerij (zneskov oziroma vrednosti določene v pravnih aktih), določa novo evropsko medbančno referenčno obrestno mero EURIBOR, referenčni tečaj ECB, pravilo za ugotavljanje vrednosti kapitala ob pridobitvi, bolj podrobna pravila za preračunavanje in zaokroževanje tolarjev v evre, menjalno razmerje oziroma devizni tečaj ...

Zakon določa tudi pristojnost nadzora nad izvajanjem zakona (Banka Slovenije in Republiška tržna inšpekcija), kazenske določbe za nespoštovanje predpisanih določb ter prenehanje veljavnosti dosedanjega Zakona o denarni enoti RS in Zakona o uporabi denarne enote RS (z dnem uvedbe evra).

5.3.2 Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih

Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in v evrih ureja obveznost informativnega dvojnega in dvojnega označevanja cen blaga in storitev, ki jih podjetja ponujajo potrošnikom v času uvajanja evra kot zakonitega plačilnega sredstva v Republiki Sloveniji. Zakon določa dve obdobji dvojnega označevanja cen (Zakon o dvojnem označevanju cen 2005):

- Obdobje obveznega informativnega dvojnega označevanja cen, ki se je začelo 1. marca 2006 in se je končalo na dan določitve konverzijskega razmerja 11. julija 2006. V tem obdobju morajo biti cene označene v tolarjih in evrih hkrati ter preračunane po centralnem paritetnem tečaju, ki znaša 1 EUR=239,640 SIT.
- Obdobje dvojnega označevanja cen, ki se je začelo 12. julija 2006 – naslednji dan po določitvi tečaja zamenjave in se bo končalo šest mesecev po uvedbi evra. V tem obdobju morajo biti vse cene preračunane po tečaju zamenjave, ki ostaja enak centralnemu paritetnemu tečaju in tako znaša 1 EUR=239,640 SIT.

Namen informativnega dvojnega in dvojnega označevanja cen je:

- omogočiti urejen prehod zamenjave denarne enote Republike Slovenije,
- postopno prilagajanje in priprava potrošnikov na vrednotenje cen blaga in storitev v evrih,
- s primerljivostjo cen preprečiti zvišanje inflacije zaradi uvedbe evra.

Podjetja so dolžna prodajne cene za blago in storitve, ki jih ponujajo potrošnikom, označevati v obdobju informativnega dvojnega in dvojnega označevanja cen v obeh valutah. Cena, označena v drugi valuti, je informativnega značaja. Dvojno označene cene morajo biti označene tako, da jih potrošnik enostavno in nedvoumno prebere in primerja med seboj.

Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih določa tudi pravila za preračunavanje in zaokroževanje cen v tolarjih in evrih.

Dvojno označevanje cen je eden ključnih načinov za nadzor nad nepravilnim preračunavanjem cen iz tolarjev v evre in zaokroževanjem zneskov. Napake in odstopanja, ki lahko nastanejo pri dvojnem označevanju cen, z izvajanjem

inšpekcijskega nadzora opravlja tržni inšpektorat in tudi Zveza potrošnikov Slovenije. Za nespoštovanje določb o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih so predpisane visoke denarne kazni.

5.3.3 Spremembe in dopolnitve nacionalne zakonodaje

Poleg sprejetja novih predpisov (Zakon o uvedbi evra v RS in Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih) zahteva uvedba evra v RS tudi spremembe in dopolnitve obstoječih nacionalnih predpisov, kar se zlasti nanaša na: Zakon o Banki Slovenije (Ur. l. RS, št. 39/06), Zakon o gospodarskih družbah (Ur. l. RS, št. 42/06), Zakon o plačilnem prometu (Ur. l. RS, št. 39/06), Zakon o davku na izplačane plače (Ur. l. RS, št. 108/05), Zakon o prekrških (Ur. l. RS, št. 40/06), Zakon o finančnih zavarovanjih (Ur. l. RS, št. 68/06), Ženevska konvencija o preprečevanju ponarejanja denarja (Ur. l. RS, št. 36/05) ...

5.3.4 Zakonodaja na področju zavarovalništva

Na področju zavarovalništva bo treba prilagoditi predvsem naslednjo zakonodajo: Zakon o zavarovalništvu, Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (zavarovalne vsote za obvezno zavarovanje), določila o zneskih in prispevkih zavarovalnic za zavarovanje avtomobilske odgovornosti v odškodninski sklad, zakonodajo, vezano na zavarovanja letalskih prevoznikov in operaterjev, določila o obveznem zavarovanju lastnikov in upravljavcev čolnov ter določila vseh zakonov, ki določajo obvezno zavarovanje poklicnih odgovornosti (zdravniki, arhitekti ...). Vse spremembe se nanašajo na pretvorbe zneskov in harmonizacijo zavarovalnih vsot z določili, ki veljajo v EU ter spremembe zneskov v prekrških. Ob prilagajanju zakonodaje bo treba upoštevati posebnosti naše zavarovalniške ureditve in se opreti na izkušnje EU.

5.4 Posledice sprememb za slovensko zavarovalništvo pri uvajanju evra

Uvedba evra bo vplivala na odpravo valutnih in poslovnih ovir, omogočila bo cenovno in produktno transparentnost ter odpravila valutna tveganja. Istočasno bo sprožila večji pritisk na konkurenčnost ter potrebo po poenotenju tehnologije, s čimer bo omogočila povečanje preko mejnih aktivnosti in posledično tudi omogočala dolgoročnost poslovanja, kar bo vplivalo na konvergenco pogojev poslovanja na enotnem trgu EU.

Po uvedbi evra bodo pogoji poslovanja bolj izenačeni za vse zavarovalnice v evro območju. To bo olajšalo vstop na vse trge (nižji stroški), omogočalo strankam večjo izbiro in primerjavo produktov ter povzročilo spremembe v strukturi zavarovalne premije v korist življenjskih zavarovanj (pričakovati je velik porast te zavarovalne vrste). Omogočen bo lažji dostop do tujih naložbenih trgov in povečala se bo transparentnost rezultatov poslovanja.

Za slovensko zavarovalništvo bodo navedeni procesi pomenili vodilo do večjih sprememb, izražali potrebo po povezovanju, zahtevali bodo večja prilagajanja s ciljem ohranitve tržnega deleža ter doseganje konkurenčne sposobnosti.

6 ANALIZA UVAJANJA EVRA V ZAVAROVALNICI

6.1 Projekt »EURO 2007« v zavarovalnici Adriatic Slovenica, d. d. Koper

Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d. d. je nastala z združitvijo dveh uglednih zavarovalnic, in sicer s pripojitvijo Slovenice, zavarovalniške hiše, d. d., Ljubljana k Adriatic, zavarovalni družbi, d. d., Koper in s hkratnim preimenovanjem slednje v Adriatic Slovenico, zavarovalno družbo, d. d. Združitev Adriatica in Slovenice pomeni prvo uspešno združitev v zavarovalniški panogi v Sloveniji in nastanek druge največje splošne zavarovalnice z načrtovano skupno premijo preko 56 milijard tolarjev v letu 2006. Zavarovalnica nudi celovito paletu kakovostnih zavarovanj (zdravstvenih, življenjskih, premoženjskih) in sodobnih asistenčnih storitev v Sloveniji ter s svojimi zavarovanci gradi dolgoročne partnerske odnose.

Cilj projekta »EURO 2007« v zavarovalnici Adriatic Slovenica, d. d., Koper je vzpostavitev potrebnih pogojev za uvedbo evra v poslovanje zavarovalnice v skladu z Načrtom uvedbe evra, ki ga je sprejela vlada Republike Slovenije v januarju 2005.

Namen projekta je:

- zagotoviti pogoje za uvedbo evra v zavarovalnici v skladu s sprejeto zakonodajo,
- odkriti in spoznati nevarnosti in s tem povezana tveganja,
- identificirati potrebne prilagoditve obstoječih pogojev dela,
- pripraviti Akcijski načrt in ga uskladiti z ostalimi zavarovalnicami preko SZZ,
- pripraviti pogoje za potrebne prilagoditve po posameznih področjih,
- izvesti potrebne prilagoditve v skladu s časovnimi zahtevami, ki jih postavlja zakonodaja, in
- uporaba evra v zavarovalnici.

Pričakovani rezultati projekta »EURO 2007« so predvsem naslednji:

- uvedba evra v poslovanje zavarovalnice Adriatic Slovenica, d. d., Koper z upoštevanjem možnih tveganj v poslovanju,
- prilagojena dokumentacija, ki jo zavarovalnica posreduje zunanjim subjektom,
- prilagojen in računalniško podprt informacijski sistem,
- ustrezno informirani in usposobljeni ponudniki zavarovalniških storitev in ostali zaposleni.

Za projekt je imenovan vodja projekta in njegov namestnik. Projekt je zastavljen s tremi sočasno delujočimi projektnimi skupinami, ki so oblikovane po vsebini aktivnosti, ki jih opravljajo v okviru projekta:

Skupina poslovna področja

Skupino sestavljajo vodje poslovnih področij, ki so odgovorni za njihovo delovanje v zavarovalnici. V okviru svojega poslovnega področja zagotovijo, da se identificirajo nevarnosti in z njimi povezana poslovna tveganja in evidentirajo potrebne aktivnosti za nemoteno uvedbo evra v poslovanje, ki bodo osnova za pripravo akcijskega načrta uvajanja evra v zavarovalnici ter za izvajanje potrebnih nalog iz načrta samega, z določitvijo odgovornega izvajalca za področje.

Odločitvena skupina

V tej skupini je predstavnik vodstva oziroma uprave, izvršni direktor področja financ in računovodstva, izvršni direktor področja trženja ter direktor sektorja informacijske tehnologije (IT). Skupina je vključena v delo v korakih, ko je treba potrditi potrebne aktivnosti oziroma sprejemati odločitve za aktivnosti, ki se tičejo več poslovnih področij.

Podporna skupina

Skupina nudi potrebno strokovno pomoč pri izvajanju analize in upravljanju tveganj ter pri pripravi akcijskega načrta na različnih področjih. V tej skupini je predstavnik organizacijske službe, predstavnik pravne službe, predstavnik sektorja IT in vodja informacijske podpore uporabnikom. Skupina pomaga s poznavanjem: zakonske ureditve in varovanja osebnih podatkov, strukture zavarovanj in podatkov, organizacije poslovanja in poslovnih procesov ter obstoječe informacijske podpore poslovnih procesov.

Projekt obsega naslednje faze in aktivnosti, ki si sledijo po spodaj navedenem vrstnem redu:

1. faza = vzpostavitev projekta:
  - izdelava zagonkega elaborata, projektna pisarna, izdelava planov, zagonski sestanek.
2. faza = analiza tveganj:
  - identifikacija groženj in poslovnih tveganj, ki lahko ogrozijo uvedbo evra oziroma negativno vplivajo na poslovanje zavarovalnice ter odnose z zavarovanci, poslovnimi partnerji in lastniki,
  - evidentiranje potrebnih aktivnosti za nemoteno uvedbo evra v poslovanje,
  - ocena tveganj – nabor poslovnih tveganj je treba rangirati po vplivu na poslovanje ter pripraviti potrebne ukrepe in politike, ki bodo zagotovile odpravo možnih posledic.
3. faza = priprava akcijskega načrta za uvedbo evra:
  - nabor potrebnih aktivnosti in rangiranje po pomembnosti (kritično oceniti nabor poslovnih tveganj, določiti njihov vpliv na proces uvedbe evra in zahtevnost za njeno izvedbo; cilj je dokument s seznamom vseh aktivnosti, ki postanejo predmet nadaljnje razdelave v akcijskem načrtu),
  - medsebojna povezanost aktivnosti (oceni se medsebojno povezanost aktivnosti iz pripravljenega nabora, njihov medsebojni vpliv in povezanost s poslovnimi procesi ter se določi nosilca izvajanja posamezne aktivnosti; sledi izbor potrebnih aktivnosti, ki se jih uvrsti v akcijski načrt),
  - sestava akcijskega načrta in časovnica izvajanja posameznih aktivnosti (sestavi se akcijski načrt, določi se povezanost med posameznimi aktivnostmi in pogoje za njihovo realizacijo iz vidika medsebojne soodvisnosti in časovnih okvirov).
4. faza = izvajanje aktivnosti akcijskega načrta:
  - potek izvajanja aktivnosti v skladu z načrtom uvedbe evra.

5. faza = zaključek projekta:

- izdelava se zaključno poročilo projekta, ugotoviti je treba, ali so bili realizirani vsi postavljeni cilji, opredeliti je treba glavne probleme pri izvedbi projekta, oblikovati priporočila za nadaljnji razvoj področja, potrditi zaključno poročilo projekta.

6.2 Aktivnosti na ključnih področjih delovanja zavarovalnice

V nadaljevanju je predstavljen povzetek aktivnosti po posameznih ključnih sklopih poslovanja v zavarovalnici Adriatic Slovenica, d. d., Koper za področja, kjer se pričakuje največji vpliv uvedbe evra:

- sklepanje zavarovanj in nastop na trgu,
- računovodstvo,
- statistika,
- aktuarstvo,
- naložbe,
- izterjava regresov,
- kapitalska ustreznost,
- informacijska tehnologija.

6.2.1 Sklepanje zavarovanj in nastop na trgu

Za zagotovitev pogojev za izvajanje določil Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih, po katerem so podjetja dolžna prodajne cene za blago in storitve, ki jih ponujajo potrošnikom, označevati v obdobju informativnega dvojnega in dvojnega označevanja cen v obeh valutah, je bilo treba v primeru zavarovalnice zagotoviti označitev zneskov premije v evrih na naslednjih dokumentih:

- ponudbe, tudi informativne, ki vsebujejo obvezujoče elemente ponudnika (ne velja za pozive, letake ...),
- ceniki ali njihovi posamezni deli, ki so javno objavljeni,
- zavarovalne pogodbe, police, dodatki k polici,
- terjatveni dokumenti (računi in potrdila o plačilu, pobotnice, dobropisi, bremepisi),
- ponudba na internetu, kadar omogoča izračunavanje premije ali sklepanje zavarovanj.

Določen je bil minimalni nabor elementov, ki jih mora vsebovati vsak dokument, in sicer znesek premije z DPZP v tolarjih in evrih ter tečaj za evro (centralni paritetni tečaj ali tečaj zamenjave).

Pri dvojnem označevanju cen v zavarovalnici je zelo pomembna opredelitev ta, da se dvojno označevanje cen opravi le pri obračunanem znesku premije z vključenim davkom in da se na vidnem mestu označi, da gre le za informativni izračun. Zaradi specifičnosti zavarovalnih pogodb, da vsebujejo elemente, ki se skozi časovno trajanje različno obnašajo, mora biti na pogodbi v obeh valutah prikazana samo obračunana premija (letna ali posamezen obrok), ne pa tudi ostali zneski, kot so zavarovalna vsota, limiti, franšiza ipd., ki veljajo celotno trajanje pogodbe in se aktivirajo v primeru škodnega dogodka ali doživetja, ko gre za police življenjskega zavarovanja. Večkratna sprememba tečaja bi lahko pomenila več različnih (pa čeprav informativnih) vrednosti za posamezen element in s tem možnost dezinformacije zavarovanca. Prodajna cena za

storitve, ki jih zavarovalnica ponuja potrošnikom, pa je izključno letna premija (ali premija za krajše obdobje v primeru, da je sklenjeno kratkoročno zavarovanje), ki jo mora potrošnik plačati za zavarovalniško storitev in je obvezen element na zavarovalni pogodbi oziroma polici. S tem, ko je potrošniku posredovana končna cena storitve (zavarovalna premija z davkom) v obeh valutah, je dovolj seznanjen in posledično tudi zaščiten v smislu Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih ter Zakona o varstvu potrošnikov.

Izdelava polic

Pri določitvi postopkov za izpisovanje dokumentov, ki se dvojno označujejo, je bilo treba upoštevati obstoječo tehnologijo sklepanja in način izpisovanja dokumentov ter pri tem upoštevati tudi stroškovni vidik potrebnih prilagoditev (spodaj navajam tri primere).

Primer 1: Na police, ki se tiskajo iz informacijskega sistema, se avtomatsko izpisuje premija v EUR in klavzula »Informativni znesek v EUR je preračunan po tečaju 1 EUR=239,640 SIT«.

Slika 6.1 Pobotnični del police za nezgodno zavarovanje oseb (iz sistema)

..... % popusta za		
	Skupaj letna premija	
Poračun po polici		
od ..... do		
..... % davek od zavarovalnih poslov.		
	Premija za plačilo	15.000,00
	Informativno v EUR	62,59
Premija se plačuje v ..2..obrokih po . 7.500,00 SIT/EUR, Informativno v EUR: 31,30		
Premija za čas od ..... do ..... znaša ..... SIT/EUR. Prvi obrok v znesku ..... SIT je obračunan po srednjem tečaju Banke Slovenije ..... SIT in je plačan dne ..... Ostali obroki zapadejo v plačilo ..... v mesecu.		
Obroki bodo poravnani s/z ☐ trajnikom / ☐ položnico / ☐ čeki / ☐		
.....		
Informativen znesek premije v EUR je preračunan po tečaju 1 EUR=239,640 SIT		

Vir: Adriatic Slovenica 2006a

Primer 2: Na vnaprej natisnjene obrazce polic, ki se ročno izpisujejo pri stranki na domu, je treba dodati polja za ročni vpis informativnega zneska premije v EUR in klavzule »Informativni znesek v EUR je preračunan po tečaju 1 EUR=239,640 SIT«.

Slika 6.2 Polica za zavarovanje avtomobilske odgovornosti (ročna)

Veljajo le zavarovanja, za katera je obračunana in plačana zavarovalna premija.
 Zavarovalna premija z obračunanimi doplačili in popusti
 Zavarovalna premija z DPZP obračunanim po 6,5 % etopnji v višini
 Zavarovalna premija za čas od ..... do ..... znaša: **65.250,00**
EUR: 272,28

Je plačana: v obrokih: **1/6 po trajniku, 1. obr. 10.875,00 (46,38 EUR) plačan...**

Če ni plačana premija za razširitev zavarovalnega kritja ali za povečano nevarnost, ima zavarovanec zavarovalno kritje le za delež odškodnine oziroma zavarovalnine, v razmerju med premijo, ki je plačana in premijo, ki bi morala biti plačana. Zavarovalnica si pridržuje pravico, da v 30 dneh po izstavitvi police popravi morebitne zastopnikove računске in druge napake. Zavarovalec soglaša s klavzularno na hrbni strani in s podpisom te pogodbe potrjuje, da je ob sklenitvi zavarovanja prejel navedene pogoje. DDV ni obračunan v skladu s 1. točko 1. odstavka 27. člena Zakona o davku na dodano vrednost.

ADRIATIC SLOVENICA d.d., Ljubljanska c. 3a, 6503 Koper; Družba je vpisana v sodni register Okrožnega sodišča v Kopru, št. reg. vložka 1/01555/00; ID št. za DDV: SI63658011; matična št. 6083361; osnovni kapital 3.666.728.000,00 SIT vplačan v celoti; predsednik NS Janez Bjož.

..... dne
Informativni znesek premije je preračunan po tečaju 1 EUR = 239,640 SIT
 Zavarovalnica: ..... Zavarovalec: .....

1-AO-2006

Vir: Adriatic Slovenica 2006a

Primer 3: Z dnem začetka obdobja dvojnega označevanja cen je treba v polico namesto centralnega paritetnega tečaja vpisati vrednost »tečaj zamenjave«, ki je tudi osnova za preračun. Ker je tečaj zamenjave ostal enak centralnemu paritetnemu tečaju, novo preračunavanje cen ni potrebno. V obrazcih se samo prečrta besedica »Informativno«.

Slika 6.3 Pobotnični del police za premoženjska zavarovanja

..... % popusta za		
	Skupaj letna premija	
Poračun po polici		
od ..... do		
..... % davek od zavarovalnih poslov.		
	Premija za plačilo	15.000,00
	Informativno v EUR	62,59
Premija se plačuje v ..2.. obrokih po 7.500,00 SIT/EUR , Informativno v EUR: 31,30		
Premija za čas od ..... do ..... znaša ..... SIT/EUR. Prvi obrok v znesku ..... SIT je obračunan po srednjem tečaju Banke Slovenije ..... SIT in je plačan dne ..... Ostali obroki zapadejo v plačilo ..... v mesecu.		
Obroki bodo poravnani s/z ☐ trajnikom / ☐ položnico / ☐ čeki / ☐		
Informativni znesek premije v EUR je preračunan po tečaju 1 EUR=239,640 SIT		

Vir: Adriatic Slovenica 2006a

Informativne ponudbe

Tudi pri pisanju informativnih ponudb je treba za vse končne zneske premije pripisati besedilo o preračunu zneska premije v evro z navedbo tečaja, po katerem se izvršijo preračuni.

Računi

Pri izstavitvi računov je treba navesti obe valuti le za končno vsoto, torej je treba preračunati v evro le skupno premijo z davkom in navesti tečaj, po katerem je bil izveden preračun. Enako velja za vse ostale terjatvene dokumente (potrdila o plačilu, pobotnice, dobropisi, bremepisi).

Reklamne tiskovine

Po tolmačenju Ministrstva za gospodarstvo ni potrebno dvojno označevanje cen v zloženkah in drugih reklamnih tiskovinah, ko gre le za vabilo k ponudbi. Tako so lahko ostale vse reklamne ponudbe, ki se nahajajo na sklepalnih mestih, še naprej v uporabi. Izjeme so le zloženke, ki vsebujejo obvezujočo ponudbo in plačilne pogoje in je to treba prikazati v obeh valutah.

Spletna stran zavarovalnice

Spletne strani je treba dopolniti predvsem v tistih delih, kjer so aplikacije za sklepanje zavarovanj (nezgodna zavarovanja, zdravstvena zavarovanja doma in v tujini ter življenjska zavarovanja), ter strani, kjer so predstavljene aplikacije za informativne izračune in informativne ponudbe.

Označevanje centralnega paritetnega tečaja na sklepalnih mestih

V skladu z določilom 4. člena Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih je podjetje dolžno potrošnika o paritetnem tečaju na vidnem mestu obvestiti, da so cene v drugi valuti preračunane po centralnem paritetnem tečaju ali tečaju zamenjave. Zavarovalnica je v navedenem smislu opremila vsa sklepalna mesta, kjer stranke sklepijo zavarovanja in pridobivajo informacije o zavarovanjih.

6.2.2 Računovodstvo

Na področju računovodstva je več področij, ki jih je treba ustrezno proučiti in vzpostaviti pogoje za nemoteno delo.

Sestava in vodenje poslovnih listin

Računovodski standardi se zaradi uvedbe evra ne spremenijo, obračunavanje in evidentiranje je po načelu poslovnega dogodka. V letu 2006 je treba izkazovati podatke v obeh valutah, v tolarjih in informativno tudi v evrih, za kar je potrebna dodatna prilagoditev računalniškega programa. Da ob koncu leta pri pretvarjanju v evre ne bi prišlo do različne višine vrednosti v tuji valuti, je treba uporabljati enotni tečaj preračuna v evre v celotnem obračunskem obdobju (določen centralni paritetni tečaj 1 EUR=239,640 SIT). Potrebna je priprava navodil za delo s poudarkom na prehodnem obdobju ter postopkih pri pripravi poslovnih listin, zlasti knjiženje vhodnih in izhodnih faktur ter davčno poslovanje (DDV, dohodnina ...).

Računovodski izkazi

Pri izkazovanju in vrednotenju računovodskih postavk je treba upoštevati zakonske predpise ter navodila Slovenskega instituta za revizijo. Zaključna bilanca za poslovno leto 2006 se izdelava v tolarjih, izdelava otvoritvene bilance za poslovno leto 2007 pa se

izvrši tako, da se vsi podatki v tolarjih konvertirajo v evre po tečaju na dan 1. januar 2007.

Z vodenjem knjigovodstva po 1. januarju 2007 ni pričakovati težav – zneske se bo obračunavalo in knjižilo v evrih. Agencija za zavarovalni nadzor bo morala prilagoditi obstoječe obrazce ter določiti način preračunavanja zneskov, ki se nanašajo na poslovanje (povprečni tečaji in zgodovinske časovne vrste). Bilančne izkaze za leto 2007 bo treba pripraviti v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja.

Sprememba pravilnikov

Spremeniti in uskladiti je treba tudi interna pravila – pravilnike, okrožnice in navodila, ki imajo v svoji vsebini vgrajene v tolarjih izražene vrednosti in imajo za posledico spremembo knjigovodskih vrednosti določenih postavk (Pravilnik o izterjavi, Pravilnik o vrednotenju postavk aktive bilance stanja, Pravilnik o računovodstvu ...).

Obračun plač

Plače se od septembra 2006 označujejo dvojno (končni neto znesek v evrih). Pri obračunu plač je glede spremembe obračunske valute treba prilagoditi sistem tako, da bo deloval z zmanjšano vrednostjo točke. Plače za december 2006 se obračunajo in knjižijo v tolarjih, izplačajo pa v evrih. Treba je zagotoviti pravilno zaokroževanje zneskov, spremembe vrednosti v odtegljajih od plač in spremembe osnov iz preteklih let, ki so osnova za obračun nadomestil v tekočem letu.

Vpliv na rezultat

Sprememba obračunske valute v državi lahko pomembno vpliva na poslovni rezultat družbe. V celotnem prehodnem obdobju je treba spremljati gibanje tečaja v primerjavi z inflacijo ter temu ustrezno prilagajati plačilne pogoje pri obročnem fakturiranju z devizno klavzulo, če ob preračunanem tečaju ne bo mogoče zagotavljati potrebne dodatne razlike v ceni na račun financiranja (če se bosta tečaja preveč približala, razlike v ceni ne bo). V »tolarski varianti« se pri obročnem odplačilu vračunava časovno nadomestilo – obresti.

6.2.3 Statistika

S 1. januarjem 2007 se bo statistika vodila v evrih. Treba bo spremeniti statistične obrazce tako, da se bodo podatki poročali v zneskih, zaokroženih na 1 evro, s čimer bi natančnost poročanja bila za približno štirikrat večja od dosedanje, ki je bila v 1000 tolarjih.

Zavarovalnice so na določenih statističnih obrazcih dolžne poročati o podatkih iz preteklih let, ki so bili merjeni v slovenskih tolarjih in za katere bi bila potrebna konverzija podatkov. V ta namen je predlagana predelava in poenostavitev določenih statističnih obrazcev (ST 41 A-F, ST 47 A-C, ST 48 A-C), ki zajemajo analize preteklih obdobj in vsebujejo podatke o deležu škod iz preteklih let, podatke o prihodkih od premij in odhodkih za škode ... Treba je tudi definirati način konverzije podatkov iz preteklih obdobj oziroma statistično poročanje omejiti na dajanje statističnih podatkov tekočega leta (obdobja), s čimer bi zadovoljili zahtevo po poročanju.

6.2.4 Aktuarstvo

V okviru aktuarstva obravnavamo tri področja, in sicer pogodbeno razmerje, določanje premije in oblikovanje zavarovalno-tehničnih rezervacij.

Pogodbeno razmerje

V zvezi s pogodbenim razmerjem med zavarovanci in zavarovalnico je treba pregledati vse veljavne zavarovalne pogoje (splošne, posebne in klavzule) in ugotoviti, katere določbe z uvedbo evra ne bodo več ustrezne ter jih pravočasno (pred pričetkom sklepanja v evrih) prirediti ter popraviti na valuto evro, kjer je to potrebno. Za zavarovalne vrste, za katere se bodo sklepale police v evru pred 1. januarjem 2007, se bodo lahko določile zaokrožene zavarovalne vsote – na cele številke, saj bo zavarovanec novo polico podpisal. V primeru konverzije tolarske police na dan 1. januar 2007 pa bo treba zavarovalne vsote in zneske premije natančno preračunati v skladu z zakonskimi predpisi in zneskov ne bo mogoče zaokrožati na cele številke, saj ne bomo iskali soglasja zavarovanca, ki bi bilo v tem primeru potrebno. Zaokroževanje novih zavarovalnih vsot v evro bo posledično lahko pomenilo višjo ali nižjo izpostavljenost. Zaokroževanje zavarovalnih vsot navzgor pomeni manjše možnosti podzavarovanosti in posledično višje obračunane premije.

Določanje premije

Pri določanju premije mora zavarovalnica predelati premijske sisteme in cenike v evro po tečaju na dan 1. januar 2007 in pretvoriti naslednje kategorije: premije (fiksne in minimalne premije), zavarovalne vsote, franšize (fiksne zneske franšiz), limite kritja, meje velikosti nevarnostnih razredov in ostale vrednosti.

Življenjski produkti so že določeni v evrih, zato konverzija ne bo potrebna. Pri pokojninskih zavarovanjih bo potrebna konverzija zneskov. Pri naložbenem tveganju so vrednosti obveznosti nominirane v evrih, vrednost premoženja pa je izražena v točkah in se preračuna v tolarje, ob konverziji se bo preračunala v evre. Premija zdravstvenih zavarovanj je nominirana v internih točkah in se za fakturiranje preračuna v tolarje, ob konverziji se bo preračunala v evre. Pri premoženjskih zavarovanjih, kjer se premija izračuna s premijsko stopnjo od zavarovalne vsote, bo premija izračunana v evrih iz novo določene zavarovalne vsote v evrih (zavarovalna vsota bo zaokrožena). Pri premoženjskih zavarovanjih, kjer je premija določena v fiksnem znesku v tolarjih (AO, dodatna kritja pri kasko zavarovanjih ...), se bo premija konvertirala v evre (zaokroževanje navzgor).

Pri pripravi potrebnih korakov za prehod na evro in načrtovanju novih zavarovalnih podlag v novi valuti je treba upoštevati tudi povezanost posameznih zavarovalnih vrst z drugimi vplivnimi elementi in načrtovati usklajen pristop. Navajam nekaj značilnih primerov:

- Kasko zavarovanje vozil:
Osnova za izračun premije je pri večini kritij nova nabavna vrednost vozila, ki ima tolarsko osnovo in se določa na podlagi računov ali pa na podlagi vrednosti, navedenih v katalogih EUROTAX za rabljena vozila; pri prehodu na evro bo treba aktivnosti prilagoditi novim pogojem.

- Kreditna zavarovanja:
Banke sklepajo s strankami tolarske kredite, ki so predmet zavarovanja. Zavarovalnica lahko sklene polico samo v valuti, ki je dogovorjena z banko. Dokler bodo banke dajale tolarske kredite, bodo morale biti tudi police sklenjene samo v tolarjih. Delovanje je treba usklajevati z bankami.
- Zavarovanja odgovornosti:
Tu gre za celo vrsto zavarovanj, kot so obvezna zavarovanja odgovornosti v prometu (AO, čolni, letala), zavarovanja nekaterih zavarovanj poklicne odgovornosti ipd., ki imajo zakonsko določene zavarovalne vsote v tolarjih. Konvertiranje takih polic v evro bo treba usklajevati z določili ustreznega zakona, ki bo urejal ta zavarovanja in predpisal način pretvorbe zavarovalnih vsot v evro – preračunavanje ali harmonizacija z zavarovalnimi vsotami, ki so v veljavi v EU.

Pri konverziji je treba paziti, ali bo zaradi konverzije prišlo do spremembe vsebine zavarovanj (nove meje zavarovalne vsote v evrih lahko pomenijo drugačno razvrščanje v nevarnostne razrede), in to upoštevati, saj se bo posledično spremenil »risk profile«, ki je osnova za izračun cene pozavarovanja. Na osnovi analize o dosedanji ustreznosti premije in na osnovi pričakovanih sprememb škodnega dogajanja, je treba na novo izračunati primerno premijo oziroma premijsko stopnjo, pri tem pa upoštevati, če bo že samo zaradi prehoda na evro prišlo do dodatne inflacije. Pri prilagajanju premijskih sistemov je treba vzpostaviti ustrezno raven premij in ob tem zagotoviti konkurenčnost tako preračunane premije ter primerljivost cen z zavarovalnicami iz držav članic.

Zavarovalno-tehnične rezervacije

Zavarovalno-tehnične rezervacije se v zavarovalnici oblikujejo na osnovi statističnih podatkov; sestavljene so iz prenosnih premij, škodnih, matematičnih in izravnalnih rezervacij.

Prenosne premije, ki so nominirane v tolarjih, je možno preračunati v evre na dan prenosa v evro po veljavnem tečaju ali pa najprej opraviti konverzijo police v evro na dan začetka veljavnosti police in nato izračunati prenosno premijo v evrih. Za police, ki bodo nominirane v evrih, se normalno izračuna prenosna premija. Pri kreditnih policah bo za točne izračune potrebno ažurno stanje iz bank o stanju dolga v evru za vsak v zavarovanje prevzet kredit. To bo omogočalo še dodatno kontrolo obstoječih evidenc (posledično ugotovljene razlike v višini izračunane prenosne premije).

Škode se bodo po 1. januarju 2007 izplačevale v evrih, zato se bo tudi škodna rezervacija določala v evrih. Vsi odprti škodni spisi na dan konverzije se bodo konvertirali v evro. Pričakujemo lahko učinek zaokroževanja odškodnin, drugačno inflacijo škod in še dodaten učinek »prehodne inflacije« (zaradi konverzije v evro), kar lahko predstavlja novo vrednotenje obveznosti iz naslova škod in izkaže neustreznost dosedanjega vrednotenja.

Za matematične rezervacije pri življenjskih zavarovanjih ni pričakovati podobnih težav.

Izravnalne rezervacije so tipične rezervacije, ki se izračunavajo na podlagi večletnih (deset in več let) časovnih vrst. Pri določanju deležev škod iz preteklih let na podlagi preproste konverzije po nekem določenem tečaju za posamezno leto ne bi dobili točnih deležev. Način izračuna novih deležev na podlagi konverzije je treba uskladiti na osnovi presoje aktuarske sekcije.

6.2.5 Naložbe

Pri izkazovanju naložb se poroča o izvorni vrednosti naložbe in o pošteni oziroma odplačni vrednosti naložbe. Z uvedbo evra bo potrebno poročanje o izvorni vrednosti, izraženi v evrih. Zagotoviti je treba usklajene postopke za preračun vseh stanj naložb, tako izvorne vrednosti naložb kot tudi poštene oziroma odplačne vrednosti naložb ter enotnost uporabe tečajev za preračun na ravni države.

Za naložbe, pridobljene pred zamenjavo tolarja v evro, velja načelo kontinuitete pogodb, kar pomeni, da ostajajo v veljavi vse referenčne obrestne mere, indeksi ali tečaji (referenčna merila vrednosti). V letu 2007 bo treba vrednost naložb prevrednotiti v skladu z novimi mednarodnimi računovodskimi standardi.

6.2.6 Regresi

Regresne terjatve je treba preračunati v evre po konverzijskem tečaju na dan 1. januar 2007. Še pred uvedbo evra je treba (v skladu z internim dogovorom o načinu spremljanja terjatev) določiti prehodno obdobje vzporednega vodenja regresnih terjatev, tako v tolarjih kot v evrih, in temu ustrezno prilagoditi informacijski sistem. Dograditi je treba računalniške sisteme, ki podpirajo izračun obresti (pravilnost izračunov za že delno plačane regresne terjatve). Potrebna bo sprememba vseh obrazcev in internih aktov o izterjavi regresnih terjatev in terjatev na osnovi odkupov terjatev ter vseh obvestil in dodatkov k obstoječim sporazumom z dolžniki, iz katerih bo razvidna višina regresne terjatve v evrih.

6.2.7 Kapitalska ustreznost

Pri izračunu kapitalske ustreznosti se bodo vrednosti premij, škod in matematičnih rezervacij, ki služijo za izračun minimalnega kapitala, preračunale v evre po določenem tečaju. Po enakem tečaju se bodo preračunali tudi viri za zagotavljanje razpoložljivega kapitala. Zneski zajamčenega minimalnega kapitala in mejni zneski, ki se upoštevajo pri izračunih, so po Zakonu o zavarovalništvu določeni v tolarjih.

6.2.8 Informacijska tehnologija

Področje informacijske podpore pomeni enega ključnih elementov za uspešen prevzem evra v vsakdanje delo. Poleg informacijske podpore poslovanju pri izvajanju procesov sklepanja, reševanja škod ter prilagoditve za delo na področju računovodstva in statistike, so potrebne tudi sistemske spremembe informacijske podpore, in sicer zaradi dvojnega označevanja cen, popravkov aplikacij zaradi načina zaokroževanja, popravkov aplikacij, kjer nastopa tolar v nazivih, popravkov aplikacij zaradi spremenjenih premijskih sistemov, postopkov zaradi konverzije podatkov, simulacije sprememb in vzpostavitve vzporedne zbirke podatkov (baze) ter prilagajanja aplikacij, ki jih vzdržujejo zunanji izvajalci.

6.3 Akcijski načrt priprav za uvedbo evra

V zavarovalnici Adriatic Slovenica, d. d., Koper je bil za prehod na novo valuto izdelan Akcijski načrt priprav na uvedbo evra.

Pri pripravi načrta so sodelovale enote za pripravo vseh zavarovalnih produktov (sklepanje zavarovanj in reševanje zavarovalnih primerov), trženje s prodajno mrežo in stiki z javnostmi, računovodstvo, finance z naložbeno politiko, sektor IT, kadrovske splošni sektor, aktuariat in statistika, pravna služba in revizijska služba.

Za pripravo načrta je bilo predhodno treba evidentirati področja, na katerih bodo nastale spremembe, ki jih narekuje prehod na evro ter ob tem evidentirati tveganja in nevarnosti, ki se bodo pri tem pojavila. Pomembno je bilo evidentiranje vseh dokumentov, kjer se pojavlja znesek oziroma valuta.

Načrt vsebuje seznam aktivnosti, njihov opis, datum začetka in konca posamezne aktivnosti, ime nosilca posamezne aktivnosti in navedbo sodelujočega sektorja. V nadaljevanju je predstavljen seznam aktivnosti in njihov opis.

Aktivnost 1. Prilagoditev dokumentacije

- Zavarovalne podlage (pogoji, ceniki, klavzule) – za vse zavarovalne vrste pregledati zavarovalne podlage, ugotoviti, kje se pojavlja znesek oziroma valuta, pripraviti potrebne spremembe na podlagi ugotovitev in izvršiti dopolnitev ali zamenjavo obstoječih zavarovalnih podlag.
- Dokumentacija, vezana na OZP in RZP – pregledati vso dokumentacijo za OZP (navodila za sklepanje, zavarovalne police, obrazci, prospekti in vloženke) in RZP (navodila za reševanje škod, škodni spisi, vprašalniki), pripraviti potrebne spremembe in izvršiti zamenjavo obstoječe dokumentacije.
- Sporočila zavarovancem z navedbo zneskov – pregledati vsa sporočila, ki jih zavarovalnica pošilja zavarovancem, pripraviti potrebne spremembe in izvršiti zamenjavo obrazcev.
- Pogodbe s poslovnimi partnerji – pregledati vse prodajne in nabavne pogodbe, ugotoviti vpliv sprememb valute na pogodbene odnose s poslovnimi partnerji, na osnovi ugotovitev pripraviti potrebne korekcije.
- Interni akti – pregledati vse interne akte (krovni akti, pravilniki, organizacijski predpisi, navodila, okrožnice), na podlagi ugotovitev izvršiti popravke aktov in seznaniti zaposlene.
- Notranje pogodbe (notranja normativna ureditev) – pregledati vse notranje pogodbe (delovno pravne, izobraževalne) in jih po potrebi prilagoditi.

Aktivnost 2. Prilagoditev IT, strojne in programske opreme, obdelav za interno poslovanje in poslovanje z zavarovanci oziroma s poslovnimi partnerji

- Prilagoditev zavarovalniškega informacijskega sistema – analizirati pojavljanje cen na računalniško generiranih dokumentih, vzpostaviti prikazovanje dvojnih cen in funkcijo zaokroževanja zneskov, vzpostaviti vzporedno zbirko podatkov, pripraviti in testirati konverzijske postopke ...
- Aplikacije na sklepalnih mestih – izvesti popravke v programih, ki vsebujejo zneske, in v informativnih izračunih na sklepalnih mestih, v agencijah in pri zastopnikih.
- Spletne strani – pregledati domače spletne strani in ugotoviti, kje se pojavlja znesek; izvršiti popravke, urediti e-portal za sklepanje zavarovanj, prilagoditi intranet.
- Aplikacije zunanjih pogodbenih izvajalcev – pregledati aplikacije (splošne in namensko razvite), ki smo jih kupili, in izvesti prilagoditve.

Aktivnost 3. Prilagoditve na področju trženja

- Dopolnitve navodil in priročnikov za sklepanje.
- Opremljanje zastopnikov z evro kalkulatorji in denarnicami za evro gotovino.

- Načrt ukrepov za zaščito pred ponaredki evrov – izobraževanje zastopnikov.
- Oskrba zaposlenih in pogodbenih zastopnikov z začetnim paketom evro gotovine (usklajeno delovanje s finančno službo).

Aktivnost 4. Prilagoditve v prehodnem obdobju (december 2006 – januar 2007)

- Sklepanje zavarovanj
  - določiti konec sklepanja zavarovanj v tolarjih za leto 2006 in rok za oddajo in prenos podatkov na PE (v elektronski obliki za vse zastopnike in agencije) ter sklepanja v tolarjih po internetu (polica on-line);
  - določiti začetek sklepanja zavarovanj v evrih za leto 2007, začetek oddajanja in prenašanja podatkov na PE ter sklepanja v evrih po internetu (polica on-line).
- Fakturiranje zavarovanj
  - fakturiranje zavarovanj, sklenjenih v letu 2006, se izvede v tolarjih, vsi zneski na položnicah, računih in pobotnicah morajo biti prikazani v tolarjih in informativno tudi v evrih;
  - fakturiranje zavarovanj, sklenjenih v letu 2007, se izvede po obstoječih postopkih, vsi zneski morajo biti prikazani v evrih in informativno tudi v tolarjih.
- Likvidacija škod
  - določiti rok za prijavo škod v letu 2006 (ocenjena vrednost prijavljenih škod v letu 2006 se zajema v tolarjih – škodna rezervacija), rok za likvidacijo škod v letu 2006 (za vse likvidirane škode se izdelata temeljnica v tolarjih, neporavnane obveznosti iz leta 2006 se s konverzijo ob otvoritveni bilanci prenesejo v leto 2007, kjer bo škoda vidna v evrih), izplačilo škod, likvidiranih v letu 2006 (neporavnane škode iz leta 2006 se bodo v letu 2007 poravnale v evrih).
- Knjiženje in obdelava premij in škod
  - določiti rok za knjiženje in obdelavo (razni obračuni) premij in škod v tolarjih za leto 2006 (informativni prikaz tudi v evrih).
- Vhodne fakture
  - prejete v letu 2006 za leto 2006: poknjižiti v poslovno leto 2006 ter davčno knjigo december 2006; če take fakture ne bodo poravnane, se bodo z otvoritveno bilanco prenesle v leto 2007 in poravnale v evrih;
  - prejete v letu 2007 za leto 2006: poknjižiti v poslovno leto 2006 ter davčno knjigo januar 2007; fakture se bodo z otvoritveno bilanco prenesle v leto 2007 in poravnale v evrih.
- Izhodne fakture
  - izstavljen v letu 2006 z zapadlostjo v letu 2007: zneski morajo biti prikazani v tolarjih in informativno tudi v evrih; terjatev bo na zadnji dan leta ostala odprta in se z otvoritveno bilanco konvertirala v evre;
  - izstavljen v letu 2007 za leto 2006 z zapadlostjo v letu 2007: na fakturi mora biti datum opravljanja storitve v letu 2006, zneski prikazani v tolarjih in informativno tudi v evrih; faktura se knjiži v bilančno obdobje 2006.

- Osebni prejemki
  - plače za december 2006 obračunati in knjižiti v tolarjih (informativni prikaz tudi v evrih), izplačati v evrih januarja 2007, poročila državnim inštitucijam izdelati v tolarjih.
- Materialno knjigovodstvo
  - zaključek za leto 2006 izdelati v tolarjih (z otvoritveno bilanco se vrednost materiala v skladišču konvertira v evre).
- Pozavarovanje in sozavarovanje
  - obračun pozavarovanja in sozavarovanja za leto 2006 izdelati v izvorni valuti in knjižiti v tolarjih.
- Rezervacije
  - vse obračune rezervacij na dan 31. december 2006 obračunati v tolarjih.
- Izdelava bilance
  - izdelati zaključno bilanco za poslovno leto 2006 v tolarjih, pri otvoritveni bilanci za poslovno leto 2007 opraviti konverzijo podatkov (iz tolarjev v evre) po tečaju na dan 1. januar 2007.
- Plačilni promet
  - negotovinsko poslovanje: upoštevati spremembo plačilnih inštrumentov (novi papirni obrazci plačilnega prometa – položnica, nakaznica in plačilni nalog; novi čekovni blanketi), zagotoviti izdajanje položnic s preračunanimi zneski v evrih, upoštevati urnik delovanja plačilnih sistemov Banke Slovenija (začetek delovanja novega plačilnega sistema TARGET), urnik poravnave plačil, obdelave podatkov, elektronske banke, poslovanja s karticami – POS terminali ter prehod na plačilni promet v evrih.
  - gotovinsko poslovanje: oceniti potrebo po evro gotovini, zagotoviti pravne podlage predhodne oskrbe (pogodbe z banko) in zavarovanja (vrednosti, hrambe, transporta), oskrba z evro gotovino – predhodna dobava (poslovni začetni paket za podjetja), izvesti izobraževanje za prepoznavanje evro ponaredkov (oskrba s strojčki za odkrivanje ponaredkov), upoštevati obdobje dvojnega obtoka evrov in tolarjev (od 1. januarja 2007 do 14. januarja 2007), kar pomeni pri plačilu s tolarji preostanek denarja vrniti v evrih.

Aktivnost 5. Spremljanje realizacije vseh aktivnosti po posameznih področjih

Izvajanje aktivnosti notranje kontrole pri spremljanju zagotavljanja pogojev za prehod na poslovanje z evro valuto – notranja revizijska služba.

Ocena projekta »EURO 2007« v zavarovalnici Adriatic Slovenica, d. d., Koper

Projekt aktivnosti, potrebnih za uvedbo evra, je v zavarovalnici potekal v skladu s potrebami in zastavljenim načrtom priprav za prevzem evra. Projekt je potekal v realnem okolju, v katerem ni manjkalo dnevnih presenečenj in motenj, s katerimi smo se pri delu srečevali. Vendar pa je zavedanje zaposlenih, da je to enkratni projekt, pripomoglo k temu, da smo to enkratno priložnost izkoristili tudi za izboljšanje naše ponudbe in raven naših storitev še bolj približali pričakovanju strank.

Pri pripravi vhodnih pogojev za delo so bila zelo podrobno pregledana morebitna tveganja, kar je predstavljalo zelo dobro osnovo za nadaljnje delo. Največja motnja pa

je nastala po združitvi v novo družbo, ko je bilo treba združiti sorodne aktivnosti obeh projektov ter jih izvajati tako, da so bili zagotovljeni potrebni pogoji za napredek obeh projektov. K temu spadata nalogi prilagajanja produktov in poenotenje informacijske podpore za delo skupne družbe. Nalogi sta poleg vsega med seboj tudi tesno povezani, zaradi česar je bilo njihovo usklajevanje zelo zahtevno.

Organizacija projektne delo je potekala pod nadzorom vodstva družbe, ki je redno spremljalo potek dela in zagotavljalo vsa potrebna sredstva za delo, s tem pa tudi pripomoglo, da je bila odzivnost zaposlenih na postavljene zahteve v okviru pričakovanj in potreb projekta.

V teku so še zadnje priprave na evro – s preverjanjem vseh ukrepov na tem področju bomo dokončno zagotovili, da bomo našim zavarovancem ponudili primerljivo ponudbo sodobnih evropskih zavarovanj. Na podlagi ugotovljenega ocenjujem pripravljenost zavarovalnice Adriatic Slovenica, d. d., Koper na poslovanje z evrom kot zelo dobro, tako da bo prehod na novo valuto, tako za zavarovance kot tudi za zavarovalnico, pomenil nov korak k še bolj uspešnemu in kakovostnemu sodelovanju.

7 SKLEP

Ustanovitev EMU in uvedbo skupne valute opravičuje dejstvo, da podjetja držav članic EU opravijo več kot 70 % trgovine znotraj EU, zato je notranji trg in en denar pogoj za optimalne rezultate ekonomske integracije, to je hitra in stalna gospodarska rast. Države članice EMU pričakujejo od uvedbe evra vrsto pozitivnih posledic. Euro naj bi bil močna in stabilna valuta. Njegove prednosti naj bi vplivale predvsem na povečanje učinkovitosti notranjega trga, na povečanje gospodarske rasti in zaposlovanja ter na povečanje mednarodne stabilnosti. Uveljavljanje podjetij v globalni ekonomiji je lažje, če so obseg in vrsta tveganj, ki spremljajo poslovanje v globalni ekonomiji, čim manjši. Med tveganji so plačilna in tečajna tveganja pogosto med najtežje obvladljivimi oziroma je njihovo obvladovanje povezano s precejšnjimi stroški. Nujna in uspešna globalizacija podjetij iz EU naj bi bila torej lažja, varnejša in cenejša, če bi potekala v razmerah, ko bi podjetja lahko za plačilne in finančne tokove uporabljala pretežno evro. Nobena posamična valuta ne bi mogla zagotoviti enake kakovosti zmanjševanja tveganj pri poslovni globalizaciji, kot to lahko stori skupna valuta članic EMU. Fiksiranje deviznih tečajev je odpravilo valutna tveganja, zaradi česar je poslovanje za podjetja, ki so vključena v meddržavne poslovne povezave, tudi bolj varno. Uvedba evra tako odpravlja stroške, ki so jih imela podjetja pri menjavi nacionalnih valut in pri zavarovanju valutnih tveganj – v državah EMU bodo ti stroški popolnoma odpravljeni, izven območja EMU pa bodo bistveno manjši. Varnejše in cenejše poslovanje pogloblja enotni trg in pospešuje trgovanje med članicami EMU.

Oblikovanje monetarne unije je mogoče doseči le med državami, ki dosegajo zadostno stopnjo nominalne konvergence, tj. usklajenosti, podobnosti oziroma približevanja osnovnih makroekonomskih politik in njihovih rezultatov. S selekcijo na podlagi dosežene stopnje nominalne konvergence je zagotovljena uspešnost skupne monetarne politike in trdnost ter stabilnost skupne valute. Zato izpolnitev zahtevanih konvergenčnih kriterijev in uvedba evra v Republiki Sloveniji pomeni več kot odločitev za novo valuto – pomeni odločitev za stabilnejše okolje, za lažje poslovanje ter za večjo vključenost Slovenije v EU in svetovno gospodarsko dogajanje na splošno. Slovenija je s to odločitvijo stopila v območje evra, kar med drugim pomeni pomembno sporočilo Evropi in svetu. Sporočilo o tem, da je Slovenija stabilna država – država, ki stopa po poti napredka.

1. januarja 2007 bo v Sloveniji evro uveden kot zakonito plačilno sredstvo, ki bo zamenjal tolar po nepreklicno določenem tečaju. Uvaja se po scenariju »velikega poka«, kar pomeni, da uvedba evra kot zakonitega plačilnega sredstva sovpada z uvedbo evro bankovcev in kovancev, obdobje dvojnega obtoka denarja pa je kratko (za razliko od t. i. madridskega scenarija, kjer posamezni koraki trajajo več let).

Evro bo tudi v podjetja prinesel precej sprememb, zato je treba ob uvedbi evra podrobneje preučiti dejanske vplive uvedbe in rabe evra z vidika poslovnih priložnosti in nevarnosti za vsako podjetje posebej. Uvajanje evra v podjetju je dolgotrajen in celovit proces, ki zahteva natančen podjetniški načrt. Potrebne so prilagoditve na ključnih področjih poslovanja podjetij, kot so prodaja in trženje, finance in odnosi s finančnimi institucijami, računovodstvo, informacijska tehnologija, kadri in pravne zadeve.

Z namenom vzpostavitve potrebnih pogojev za uvedbo evra v poslovanje zavarovalnice Adriatic Slovenica, d. d. Koper je bil izveden projekt »EURO 2007«. Pričakovani rezultati projekta so predvsem naslednji: uvedba evra v poslovanje zavarovalnice z upoštevanjem možnih tveganj v poslovanju, prilagojena dokumentacija,

ki jo zavarovalnica posreduje zunanjim subjektom, prilagojen in računalniško podprt informacijski sistem ter ustrezno informirani in usposobljeni ponudniki zavarovalniških storitev in ostali zaposleni.

Glavne prednosti, ki jih evro prinaša podjetjem, so zlasti odprava nihanja deviznega tečaja med državami članicami, ki so uvedle evro, in s tem povezanih tveganj in stroškov, odprava različnih transakcijskih stroškov, povezanih z menjavo valut oziroma z upravljanjem različnih valut (stroški deviznih transakcij, stroški zavarovanja pred tečajnim tveganjem, stroški čezmejnih plačil, stroški upravljanja računov v različnih valutah), večja preglednost cen (cene izražene v eni valuti) in s tem večja konkurenca ter nižje cene, lažji dostop do finančnih trgov in boljša likvidnost ter učinkovitejše razporejanje sredstev in lažje izposojanje. Omenjene prednosti bodo vidne in merljive šele čez čas, ker bo menjava tolarja z evrom podjetjem kratkoročno povzročila tudi stroške, ki bodo povezani predvsem s prilagoditvijo informacijske tehnologije, preoblikovanjem računovodstva in izdelave finančnih izkazov ter dodatnim izobraževanjem zaposlenih, vendar mikroekonomski razlogi vključevanja v enotno valutno območje temeljijo na predpostavki, da bodo prihranki zaradi uporabe skupne valute večji od enkratnih stroškov prehoda na skupno valuto.

Vse cene izdelkov in storitev bodo odslej izražene le v evrih in bodo zato bolj pregledne. Potrošniki bodo cene lažje medsebojno primerjali, kar bo povzročilo večjo konkurenčnost na evro tržišču. Posledično bo večja konkurenca vršila pritisk na zniževanje cen proizvodov. Čez čas se bo na evropskem trgu za večino proizvodov oblikovala evropska raven cen, ki bo sledila trendu upadanja. Ker cenovna diferenciacija v tolikšni meri ne bo več možna, bodo podjetja namenjala več pozornosti kakovosti in inovacijam ter prilagoditvi proizvodov potrebam kupcev. Cenovna stabilnost, preglednost cen, nižje obrestne mere in enotna valuta omogočajo podjetjem oskrbo cenejšega kapitala na različnih kapitalskih trgih znotraj evro območja. Nižji stroški kapitala pa spodbujajo vlaganje v dolgoročne naložbe.

Z uvedbo evra bodo pogoji poslovanja bolj izenačeni tudi za vse zavarovalnice v evro območju, kar bo olajšalo vstop na vse trge (nižji stroški), omogočalo večjo izbiro in primerjavo produktov pri strankah ter povzročilo spremembe v strukturi zavarovalne premije v korist življenjskih zavarovanj (pričakovati je velik porast te zavarovalne vrste). Omogočen bo lažji dostop do tujih naložbenih trgov in povečala se bo preglednost rezultatov poslovanja. Za slovensko zavarovalništvo bodo navedeni procesi pomenili vodilo do večjih sprememb, izražali potrebo po povezovanju, zahtevali bodo večja prilagajanja s ciljem ohranitve tržnega deleža ter doseganje konkurenčne sposobnosti.

Uvedba evra bo slovenskim zavarovalnicam tudi pri naložbeni politiki lahko ponudila številne nove možnosti in izzive. Koliko bodo izrabile to priložnost, bo odvisno predvsem od njihovega znanja in zmožnosti obvladovati povečan nabor možnih naložb, vključno z vsemi novimi tveganji. Vsekakor se bodo morale začeti precej bolj ozirati prek meja zelo ozkega slovenskega finančnega prostora, ki je za aktivnejše na naložbenem področju že dolgo premajhen.

Uspešno spopadanje s konkurenčnimi izzivi pa ne bo le naloga podjetij, temveč tudi države in njenih institucij, ki morajo voditi takšno ekonomsko politiko, da bo nudila ugodne makroekonomske pogoje za poslovanje podjetij.

LITERATURA

- Brataševac, Miranda. 2000. *Evro in slovenska podjetja*. Ljubljana: Open Society Institute Slovenia
- Delakorda, Aleš. 2003. Izpolnjevanje ekonomskih kriterijev članstva Slovenije v EU in EMU. Ljubljana: Banka Slovenije
- Ferlinc, Maja in Peter Ješovnik. 2002. *Prilagajanje slovenskih podjetij evru*. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije
- Ješovnik, Peter. 2000. *Evropska unija – zgodovina, ustanove, politika in evropski model družbe*. Koper: Visoka šola za management
- Kocbek, Andreas. 2005. Evro in njegov prihod v Slovenijo. V *12. dnevi slovenskega zavarovalništva z osrednjo temo Evropa brez meja?*, 311–325. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje
- Kumar, Andrej. 2004. *Poslovno okolje EU in EU v svetu globalizacije*. Zbirka gradiv šole evropskega prava. Ljubljana: Primath
- Mrak, Mojmir. 2002. *Mednarodne finance*. Ljubljana: GV Založba
- Ribnikar, Ivan. 1998. Slovenija in nastajajoče denarno področje evra. *Naše gospodarstvo*, 1: 8–25
- Roter, Mojca. 2004. Maastrichtski inflacijski in drugi kriteriji. *Bančni vestnik*, 3: 30–34

VIRI

- Adriatic Slovenica. 2006. *Akcijski načrt priprav za uvedbo evra v zavarovalnici Adriatic Slovenica, d. d. Koper*. Poslovni dokumenti, Adriatic Slovenica, d. d.
- Adriatic Slovenica. 2006a. *Interna okrožnica Adriatic Slovenica št. 093-3100-11/2006 z dne 19. 7. 2006*. Poslovni dokumenti, Adriatic Slovenica, d. d.
- Banka Slovenije. 2005. *Načrt uvedbe evra*. Ljubljana: Banka Slovenije in Vlada RS
- Banka Slovenije. 2006. *Kriteriji za uvedbo evra*. [Http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=172](http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=172) (november 2006)
- Banka Slovenije. 2006a. *Pravni okvir uvedbe evra*. [Http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=187](http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=187) (november 2006)
- Banka Slovenije. 2006b. *Uvajanje evra v Sloveniji*. [Http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=177](http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=177) (november 2006)
- Banka Slovenije. 2006c. *Zgodovina uvedbe evra*. [Http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=174](http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=174) (november 2006)
- Bankovci in kovanci*. B. 1. [Http://www.euro.si/o-evru/](http://www.euro.si/o-evru/) (november 2006)
- Evropska centralna banka. 2006. *Konvergenčno poročilo maj 2006*. Poslovni dokumenti, Evropska centralna banka
- Evropska centralna banka. 2004. *Konvergenčno poročilo 2004*. Poslovni dokumenti, Evropska centralna banka
- Kje se uporablja evro?* B. 1. [Http://www.euro.si/o-evru/kje/](http://www.euro.si/o-evru/kje/) (november 2006)

Kronološki pregled razvoja EMU. B. 1. [Http://www.euro.si/o-evru/razvoj-emu/kronoloski-pregled](http://www.euro.si/o-evru/razvoj-emu/kronoloski-pregled) (november 2006)

Predviden potek uvedbe evra. 2006. [Http://www.euro.si](http://www.euro.si) (november 2006)

Vlada RS in Banka Slovenije. 2005. *Komunikacijska strategija v podporo uvedbi evra v obdobju 2005–2007.* [Http://www.evro.si/za-novinarje/dokumenti/komunikacijska-strategija.pdf](http://www.evro.si/za-novinarje/dokumenti/komunikacijska-strategija.pdf) (november 2006)

Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih. *Uradni list RS*, št. 101/2005

Zakon o uvedbi evra. 2006. Delovno besedilo za javno obravnavo z dne 20. 2. 2006